

Tidsskrift for Bibliotekarforbundet

Bibliotekaren

Nr 1 - Januar - 2011

Førstebibliotekarer som pådrivere i bibliotekutvikling

Aleph
avslutter
i Norge

Folkeopplysning
og butikk

Beleiringen
av Wikileaks

Innhold

Lederen har ordet side 3

Førstebibliotekarer som pådrivere

4

Førstebibliotekarprogrammet har vært i virksomhet i snart halvannet år. De fire stipendiatene er i full gang med sine utviklingsarbeider og fremover vil fokuset i stadig større grad dreie seg om analyse og publisering av resultater.

Slutt for Aleph i Norge side 9

BF på flyttefot side 10

Satsingsområder for YS i 2011 side 12

Bibliotekorganisasjonene om Wikileaks side 13

Folkeopplysning og butikk

14

Det som kanskje gjorde mest inntrykk var den store satsingen på livslang læring gjennom alle kurstilbudene på Idea Store, skriver Liv Edel Berge fra den trønderske studieturen til folkebibliotek i London.

Knowing our users side 22

BF søker rådgiver side 25

Den skyggeredde bibliotekaren side 26

BF boikotter Ryanair side 26

Slik Jan-Egil ser det: Hva er ditt bibliotek? side 27

Nytt fra dokvit: Velferdsstaten gjør deg lykkelig - II side 28

Beleiringen av Wikileaks side 30

Karis kalender: Bibliotekpolitikk i et valgår side 35

Redaktørens spalte: Store sentrale slag eller lokal geriljakrig? side 40

TIDEMANN **BIBLIOTEKSYSTEM**®
Logisk og brukervennlig

Rimelige priser på system
og vedlikehold...

BIBLIOTEKSERVICE AS

Pb. 9102, 3006 Drammen · Tlf. 32 88 70 10 · Faks 32 88 58 55
salg@bibliotekservice.no · www.bibliotekservice.no

Bibliotekaren

ISSN 0804-4147 / ISSN 1503-836X (online)

Bibliotekaren er Bibliotekarforbundets tidsskrift og utkommer hver måned.

Ansvarlig redaktør

Erling Bergan

Redaksjonens adresse

Runnen 4, 6800 FØRDE

Telefon: 91 31 80 01

Faks: 99 76 22 12

Epost: erling.bergan@bibforb.no

Abonnement

Kr. 260 pr. år betales til BFs konto 6039.05.64093. Merk innbetalingen *Abonnement*. Henvendelser om abonnement rettes til BFs sekretariat i Lakkegata 21, 0187 Oslo, tlf. 48 02 09 00, faks 22 17 04 96, epost: bf@bibforb.no.

Annonsepriser:

1/8 side	kr.	900
1/4 side	kr.	1600
1/2 side	kr.	2400
1/1 side	kr.	3600

Stillingsannonser:

1/8 side	Gratis
1/4 side	kr. 600
1/2 side	kr. 1400
1/1 side	kr. 2600

Mva. kommer i tillegg.

Annonseprisene gjelder både farger og svart/hvitt. Det kan gis rabatt ved samlet bestilling av flere annonser. Alle henvendelser om annonser rettes til redaksjonen. (se over)

Utgivelsesplan 2011

Nr.	Deadline:	Hos medl.:
1	22. desember	12. januar
2	26. januar	9. februar
3	23. februar	9. mars
4	23. mars	6. april
5	27. april	11. mai
6	25. mai	8. juni
7	22. juni	6. juli
8	13. juli	27. juli
9	31. august	14. september
10	28. september	12. oktober
11	26. oktober	9. november
12	23. november	7. desember

Trykk:

Merkur-Trykk AS, Oslo

Ansvar

Usignerte artikler står for redaktørens regning. Bladet er Creative Commons-lisensiert.

Forsidefoto:

Lederen har ordet

Rett før jul kom sykefraværstallene for tredje kvartal 2010. De viste at sykefraværet i Norge fortsatt går ned. Sykefraværet har gått ned nesten 10 prosent fra tredje kvartal 2009. Reduksjonen kan i noen grad forklares med at det i fjor var mange tilfeller av svineinfluensa. I tillegg var det mange lange sykefraværstilfeller som bidro til det høye fraværet i tredje kvartal i 2009. Men også stort fokus på og debatt om sykefravær generelt, og forsterket innsats i ny avtale om inkluderende arbeidsliv (IA-avtalen) kan være årsaker til redusert sykefravær. Bruken av gradert sykemelding er på vei opp, noe som er i tråd med IA-avtalen, og som omtales som positivt både fra fagforeningshold og fra arbeidsgiversiden.

"Alarmerende" eller "gledelig"

Sykefraværstallene er noe som tilsynelatende angår oss sånn passe. En prosent som rapporteres jevnlig, og som kommenteres av politikere og representanter for det norske arbeidsliv som "alarmerende" eller "gledelig", alt ettersom det er snakk om en økning eller en reduksjon. Vi lytter til dette, og tenker vel kanskje også: "alarmerende" eller "gledelig", uten at dette har den helt store betydningen for oss i vår hverdag eller vårt arbeidsliv. Når det gjelder sykefravær har vi vel egentlig mer enn nok med oss selv. Med vårt eget sykefravær, som vi selvfølgelig holder på et absolutt minimum, samtidig som vi må ivareta hensynet til egen helse. Vel fornøyd med det, er det for mye for langt at vi skal reflektere altfor mye over den totale sykefraværsprosenten. Den angår oss ikke.

Og allikevel gjør den det, til og med

i ganske stor grad. For det første og mest åpenbare fordi vi er en del av den. Vi er med på å påvirke om den går opp eller ned. Selvfølgelig i svært liten grad, men dog. Den enkelte av oss og den enkeltes fravær blir til sammen til den totale prosenten som slås opp i mediene og omtales i rosende eller bekymrede ordelag av menn og kvinner i samfunnets maktposisjoner. Men den angår oss også på en annen måte: Den angår oss som fundament for og som argument for et bibehold av de rettighetene vi har og ønsker å fortsette å ha når vi er syke.

Inkluderende arbeidsliv

Sykefravær kobles direkte til IA-avtalen, noe som er naturlig. Den gjeldende intensjonsavtalen for et inkluderende arbeidsliv ble signert 24. februar 2010 og er gyldig fra 1. mars 2010 til 31. desember 2013. Et av IA-avtalens tre hovedmål er å få til en reduksjon i sykefraværet. I Norge har vi en god sykelønnsordning. Vi har ingen karensdager, ingen lønnsreduksjon ved sykdom, ingen normert sykemeldingspraksis, en relativt raus egenmeldingsordning for å nevne noe. For oss er dette en selvfølge. Det er jo slik det er. Innføring av eksempelvis karensdager ved sykefravær i Norge, vil fortone seg som en dramatisk re-

duksjon av rettigheter for den enkelte. Tenk deg at du vet at du taper inntekt på en influensasykdom eller et barns omgangssyke. Det vil fortone seg forferdelig urettferdig, vil det ikke? Ikke bare er du syk, eller ivaretar et sykt barn, men i tillegg går det et gitt antall karensdager før du mottar sykelønn fra arbeidsgiver.

Viktig for den enkelte av oss

Slik ønsker vi ikke å ha det. Vi vil beholde den gode sykelønnsordningen vår. Og derfor er sykefraværsprosenten viktig for den enkelte av oss. Derfor bør vi glede oss over at sykefraværet gikk ned i fjor. Og derfor bør vi som arbeidstakere, ledere og tillitsvalgte ha som målsetting for 2011 at vi skal bidra på alle fornuftige måter til at sykefraværsprosenten fortsetter å gå ned. Dette gjør vi gjennom å fokusere på IA-arbeid i egen virksomhet, og ved å styrke arbeidet med IA-avtalen gjennom å ivareta våre roller som tillitsvalgte, ledere og arbeidstakere innenfor rammene av denne. Som parter i avtalen har vi et stort ansvar for å bidra til at IA-avtalen faktisk virker.

*Monica Deildok
Forbundsleder*

” Vi vil beholde den gode sykelønnsordningen vår. Og derfor er sykefraværsprosenten viktig for den enkelte av oss. ”

Førstebibliotekarer som pådrivere i bibliotekutvikling

Førstebibliotekarprogrammet har vært i virksomhet i snart halvannet år. De fire stipendiatene er i full gang med sine utviklingsarbeider og fremover vil fokuset i stadig større grad dreie seg om analyse og publisering av resultater.

Tekst: Dosent Helge Høivik, førsteamanuensis Tord Høivik, og stipendiatene Anett Kolstad, Heidi Kristin Olsen, Jannicke Røgler og Jingru Høivik

Om førstebibliotekarprogrammet

Bibliotekene tar åpenbart de digitale mediene på alvor nå. Det innebærer mer enn å mestre det tekniske. Bibliotekene må også fange inn nye brukere og nye bruksmåter.

Bokbiblioteket har fortsatt høy kulturell status. Det forsvinner ikke over natten. Men rådmenn, universitetsdirektører og andre budsjettansvarlige har begynt å stille spørsmål. Kan vi ikke trappe ned? Hvorfor bruke penger på bibliotek når alt og alle *er på nett*? Det skjer ikke helt uten grunn.

I papirets verden har bibliotekene arbeidet med kjente og veldefinerte sjangre og dokumentformer: romanen, papiravisa, læreboka, fagartikkelen og den faglige monografien. Nå oppstår nye dokumenttyper, - fra dynamiske kompendier via dataspill til brukerstyrte lek-sika og ebøker fra internasjonale storforlag. De nye dokumentene forandrer det litterære kretsløpet. De leses, forfattes og formidles på nye måter.

Bibliotek og bibliotekarer har alltid spilt en rolle i lærings- og forskningssammenheng.

Men nå forandres forholdet og samspillet mellom studenter, lærere, forskere og bibliotekarer. I løpet av det neste tiåret må vi bygge nye strukturer og samarbeidsformer uten at biblioteket blir marginalisert.

I forhold til slike utfordringer ser vi på *førstebibliotekaren* som faglig og organisatorisk leder, innovatør og entreprenør. Hun utvikler og tar i bruk nye dokumentformer og samlingsprinsipper. Hun bruker sitt tekst- og informasjonsorienterte perspektiv til å forbedre utdanningsløpene. Sammen med andre spesialister på læringsarenaene frambringer førstebibliotekaren nye undervisnings- og veiledningsformer, skaper eller forbedrer profesjonsrelevante metoder og teknikker og får i stand bedre former for kildebruk, formidling og erfaringsdeling.

Stillingen som førstebibliotekar er hjemlet i rundskriv F-14/95 fra det daværende Kirke-, undervisnings- og forskningsdepartementet. Førstelektorprogrammet ved Læringssenter og Bibliotek på høyskolene i Oslo og Akershus (som slås sammen 1. august 2011) tar utgangspunkt i dette. Vi forsøker å skape et utviklingsorientert alternativ til de akademiserende doktorgradene. Vi utforsker oppgaver og roller for framtidens bibliotekarer. Programmet forutsetter mastergrad og at stipendiatene har løpende erfaring med

bibliotekrelevante oppgaver mens de følger programmet.

Stipendiatenes arbeidsgiver forplikter seg til å legge forholdene til rette for at stipendiaten skal kunne jobbe med sine utviklingsprosjekter på halv tid gjennom 3-5 år. Arbeidsgiver får igjen topp motiverte medarbeidere som driver med utviklingsarbeid relevant for egen virksomhet.

Hver deltaker har ansvar for ett eller flere utviklingsprosjekter i egen organisasjon. I dette får de assistanse fra en eller to veiledere. De deltar også i felles utviklingsprosjekter som ledes fra programmet. Fellesprosjektene erstatter langt på vei teori- og metodeseminarene i Ph.D.-utdanningen. Prosjektene skal imidlertid være tettere koplet til innovasjon og produksjon enn vanlige seminarer.

Et slikt fellesprosjekt som går i 2009-2011 er kalt *Lære.Ver*. (<http://textbook.latina.pedit.hio.no>). *Lære.Ver* er både et prosjekt og et produkt. Her utvikles det tekster i ulike former og medier: skrift, bilde, video, lysark og regneark. De er skrevet og redigert av forfatterkollektivet med en noe svakere samordning enn det vi er vant med fra papirets verden. *Lære.Ver* er ikke en forlagsredigert lærebok, men en koordinert multimedial hypertext. Forlagstekster avsluttes i det de trykkes. Hypertekster har en dynamisk karakter. *Lære.*

Stipendiatene på første bibliotekarprogrammet ved Høgskolen i Oslo. Fra venstre spesialbibliotekar Jannicke Røgler fra Buskerud fylkesbibliotek, spesialbibliotekar Heidi Kristin Olsen fra Høgskolen i Vestfold, spesialbibliotekar Anett Kolstad i Læringscenteret ved Høgskolen i Oslo, og og overingeniør/bibliotekar Jingru Høivik på Nasjonalbiblioteket IT-avdelingen. (Foto: Artikkelforfatterne)

Verk aksepterer 2.0-mantraet om *continuous beta*. Arbeidet tar utgangspunkt i deltakernes erfaringer med egne prosjekter og Bent Flyvbjergs populære bok *Making Social Science Matter* samt det tekstkorpus fra Aristoteles, Bourdieu, Foucault, Habermas, m.fl. som denne bygger på.

Det andre fellesprosjektet i denne perioden gjelder utvikling av nye former for bibliotekfaglige bidrag til et internasjonalt mastergradskurs i digital formidling av kunst og kulturarv (ACHRON - Art and Cultural Heritage Resources ON-line) med partnere i Norge, Kina og Polen. Med utgangspunkt i sine profesjonelle informasjonsferdigheter arbeider stipendiatene her med design og gjennomføring av et mastergradskurs i digital kunst- og kulturfaglig digitalformidling langs de tre dimensjonene sted/situasjon, tematikk og teknologi. Materialet er tilgjengelig på <http://chron.latina.pedit.hio.no>.

Stipendiater og lærere arrangerte - sammen med prosjektpartnerne - en ukesamling på Hainan Normal University i Kina høsten 2010. Deltakerne vekslet om å undervise, framføre og være studenter i forhold til ulike tematikker og verktøy av betydning for digital formidling av kunst og kulturarv. For stipendiatene var det en interessant erfaring å undervise kinesiske studenter. Studentene var svært enga-

sjerte og jobbet hardt gjennom hele uken. For studentene var det prestisjefyllt å delta i et kurs som kun foregår på engelsk.

Praksisbibliotekaren

Læringscenteret ved Høgskolen i Oslo har en strategiplan med de viktigste satsingsområdene.

Et satsingsområde er integrering av undervisning og veiledning for å fremme ferdigheter i informasjonskompetanse i alle studieløp. Det krever tett samarbeid med utdanningene.

Samarbeidsrelasjonene varierer, men er meget godt opparbeidet i forhold til Avdeling for sykepleierutdanning. Læringscenterets undervisning og veiledning er beskrevet i studentenes studiehefter og timeplanlagt fra bachelor- til masternivå.

Læringscenteret begynte på et tidspunkt å stille spørsmål til hva integrering egentlig betyr. Dette har Læringscenteret fått anledning til å utforske nærmere i prosjektet Langerudmodellen - en modell i verdi- og

kunnskapsbasert sykepleie.

Læringscenteret ble invitert inn i prosjektet høsten 2009, for å veilede førsteårs studenter på sykepleierutdanningen sammen med faglærere og praksisveiledere på Langerud sykehjem. Bakgrunnen var en undersøkelse som viste at studenter og praksisveiledere ikke søkte fag- og forskningslitteratur mens de var i praksis. Bibliotekaren skulle bidra til bedre søkeferdigheter, kjennskap til faglige databaser og bruk av litteratur i praksisperioden. Denne artikkelen beskriver noen erfaringer og funn fram til desember 2010.

Læringscenteret prøvde ut veiledning på felles, fysiske og digitale læringarenaer for å

- finne ut om studentenes engasjement og refleksjon i praksis ville føre til større interesse og bedre ferdigheter for å søke etter fag- og forskning.
- utforske undervisnings- og veiledningsformer på felles læringarenaer (fysiske møter, Fronter, blogg og wiki) i samarbeid med utdanningen og praksisplansen for å nå studentene bedre under opplæringen.
- finne ut om Læringscenterets opplærings-tilbud skal ha et annet innhold enn i dag/ eller tilrettelegges på annen måte, kanskje i større grad i tilknytning til praksis.

Lære.Verk for smarttelefoner:

► Engasjement og refleksjon

Erfaringer viste at studenter fikk stort engasjement for eget fag i praksis. Det førte til større interesse for sykepleiefaget. Tverrfaglig veiledning fra faglærer, praksisveileder og bibliotekar ga økt læring. En faglærer som ikke hadde deltatt i prosjektet, men som har veiledet studenter fra Langerud i ettertid, mente hun så tydelig forskjell på studenter som har vært i praksis der og andre steder. De studentene var flinke til å veilede medstudenter i å søke fag- og forskningslitteratur og virket trygge på dette.

Utforskning av nye undervisnings- og veiledningsformer

Modellen med læringsgrupper i praksis førte til at studenter, praksisveiledere, faglærere og bibliotekar lærte av hverandres erfaring og kompetanse. Alle samarbeidet på felles, fysiske og digitale læringsarenaer. Bibliotekaren tilrettela for veiledning på åpne, digitale læringsarenaer for at alle på praksisplassen, utdanningen og Læringscenteret skulle ha en felles digital læringsplattform.

Alle samarbeidspartene mener at blogg og wiki har vært nyttige verktøy for å:

- ha felles læringsarena
- lære av hverandre
- få en felles ressurs-samling på temaer
- utøve felles, skriftlig veiledning
- være tilgjengelig

Endring av praksis ved Læringscenter og utdanning

Bibliotekaren hadde tilgang til studentenes logger, refleksjoner og spørsmål i Fronter, blogg og wiki. I tillegg bidro hun med veiledning på fysiske læringsarenaer på sykehjemmet. På bakgrunn av funn i dette stoffet, beskrives områder som kan vurderes endret for å få bedre integrering av Læringscenterets opplæring.

1. Innhold og studiekrav

Studentene trenger mer dokumentkunnskap, kunnskap om dokumentkvalitet og faglige databaser.

Det må legges større vekt på krav om argumentasjon og refleksjon om metode og kildevalg, samt dokumentasjon. Det må legges opp en progresjon på innholdt fra første til tredje år på bachelorutdanningen som er bedre tilpasset studentenes ferdighetsnivå og

arbeidskrav i utdanningsløpet.

Det må flere studiekrav inn i fag- og undervisningsplaner. Et forslag er å legge inn studiekrav om å finne fag- og forskningslitteratur i tilknytning til førsteårsstudentenes praksisperiode.

2. Undervisnings- og veiledningsmetoder

Arbeidet på felles læringsarenaer bekreftet antagelsen om at utdanning og Læringscenter må finne nye samarbeidsarenaer. Det kan være å delta sammen i studiegruppene, i søkeveiledning i Læringscenteret, i digital veiledning i Fronter, blogg eller wiki.

3. Kompetanseheving

Tverrfaglig deltakelse i videreutdanning i kunnskapsbasert sykepleie ved Høgskolen i Akershus har gitt resultater som gjør at praksisveiledere, faglærere og bibliotekar har felles kunnskapsgrunnlag. Det er erfaringer som må bygges videre på for å utvikle et felles kompetanseheving for utdanning, praksisplass og Læringscenter.

Bibliotekarene kan trenge mer veiledningskompetanse. Vi er vant til å veilede "oppskriftsmessig" og nesten gi svaret ved

Om stipendiatene:

Felles for alle stipendiatene er at de har mange års bibliotekarerfaring fra offentlig og privat sektor. På Lære.Verk (<http://textbook.latina.pedit.hio.no/>) finner du en mer omfattende presentasjon av hver enkelt av oss.

Anett Kolstad er spesialbibliotekar i Læringscenteret ved Høgskolen i Oslo (<http://tinyurl.com/32jpkca>) og har skrevet delen om praksisbibliotekar. Våren 1995 ble hun ferdig sivilbibliotekar fra videreutdanningen i informasjonskunnskap og edb. Diplomoppgaven har tittelen: Skoleungdommers møte med en elektronisk publikumskatalog (OPAC)

Lenke fagblogg: <http://anett.latina.pedit.hio.no/>

Heidi Kristin Olsen er spesialbibliotekar ved Høgskolen i Vestfold (<http://www.hive.no/>), og har skrevet delen om prosjektbibliotekar. Hun har tilleggsutdanning innen edb og referansearbeid, og avla master i pedagogiske tekster ved Høgskolen i Vestfold i 2008: "Fra bokfinner til stifinner: høgskolebibliotekets pedagogiske tekster som veiviser for de fagansattes bruk av digitale databaser". (<http://tinyurl.com/2wchj54>)

Heidis fagblogg: <http://heidiko.wordpress.com>

Jannicke Røgler er spesialbibliotekar på fylkesbiblioteket i Buskerud (<http://buskerud.fylkesbibl.no/>) og har skrevet delen om fylkesbibliotekar. Hun ble ferdig høsten 2008 med en master i bibliotek- og informasjonsvitenskap Hysj! - Om samlingen av biblioteksektoren på nasjonalt nivå (<http://tinyurl.com/c7yhdg>)

Lenke fagblogg: <http://blogg.bfk.no/jannicke/>

Jingru Høivik er overingeniør/bibliotekar på Nasjonalbiblioteket IT-avdelingen og har skrevet delen om mobilbibliotekar. 1995 ble hun ferdig sivilbibliotekar (<http://tinyurl.com/37ocboa>) fra videreutdanningen i informasjonskunnskap og edb, og diplomoppgaven hadde tittelen: MS160 – A search engine.

Lenke fagblogg: <http://jingru.latina.pedit.hio.no/>

å peke på hvordan og hvor studentene skal søke, mens vi kanskje heller burde finne studentenes ståsted i større grad og veilede dem til svaret.

Prosjektbibliotekar

På Høgskolen i Vestfold er en bibliotekar medlem av prosjektgruppa for forskningsprosjektet "Barnehagens rom: materialitet, læring og meningsskaping". Gjennom dette forsøket ønsker vi å finne måter å videreutvikle biblioteket på i samarbeid med fagansatte. Vi bruker betegnelsen prosjektbibliotekar om denne rollen. Navnet uttrykker både at bibliotekaren er tett koblet til et bestemt forskningsprosjekt og at hun har en mer likestilt rolle. Prosjektbibliotekaren er medlem av prosjektgruppa, og deltar på alle møter og seminarer. Vår "prosjektbibliotekar" har felles-trekk med ordningen som kontaktbibliotekar, men innebærer større grad av involvering fra bibliotekets side.

Det er satt i gang flere forskjellige forsøk i prosjektet, her er noen av dem:

"Søkeøkt" er et tiltak der forskerne kan komme til et reservert grupperom for å jobbe med egne litteratursøk. Bibliotekaren er til stede for å veilede i søk og i andre aktuelle tjenester, f.eks. i EndNote. Erfaringen så langt er udelte positiv - vel og merke i noen faser av forskningsprosjektet. I perioder med mye innsamling av empiri er det for eksempel ikke behov for slike samlinger. En sideeffekt av søkeøktene er at det blir et egnet sted for erfaringsutveksling mellom forskerne i deres individuelle prosjekter.

Forskerbloggen "Forskning på barnehage og rom" (<http://barnehagerom.wordpress.com/>) er satt i gang av prosjektbibliotekaren. Det var særlig to begrunnelser: Å inspirere til nye måter å skrive om egen forskning på, og etablere enkel kommunikasjon med andre forskningsmiljøer innen samme forskningsfelt. Det er krevende å få "liv i" bloggen, men forsøket vil pågå en god periode til før vi ser om den er liv laga.

Intranett er tatt i bruk som den viktigste kommunikasjonskanalen mellom prosjektdeltakerne, og bibliotekaren er hovedansvarlig for sidene.

Prosjektbibliotekaren er selvsagt (og kanskje først og fremst) ressursperson for veiledning i søk og referansebehandling. Prosjektdeltakerne hevder at denne tilgangen har betydd mye for dem, det har blant annet vært viktig å ha tilgang på bibliotekar som kjenner prosjektene godt. Flere mener at det tette samarbeidet med biblioteket også kan bidra til å heve kvaliteten på arbeidet deres.

Dosent Helge Høivik, ved Pedagogisk utviklingscenter, Høgskolen i Oslo, er sentral i utvikling av første bibliotekarprogrammet. (Foto: Erling Bergan)

To av deltakerne i prosjektet skal gjennomføre systematisk kartlegging av forskning innen sine felt. Her har samarbeidet mellom bibliotekar og forsker vært til stor nytte for begge: forskeren har fått tilgang til bibliotekarens systematikk, og bibliotekaren har lært mye om fagområder og aktuelle publiseringskanaler.

Det har vært flere forsøk, blant annet på å etablere en felles litteraturbrønn. I LæreVerk er alle delprosjektene beskrevet.

Ved at en bibliotekar er med i forskergruppen oppdager forskerne i overraskende grad nye måter å bruke biblioteket på, det gjelder også forskere som var aktive bibliotekbrukere fra før. De opplever at de får mye lettere tilgang til bibliotekets tjenester, og mange av dem oppdager tjenestene for første gang. En av de viktigste erfaringene er at de lettere ber om hjelp. Forsøket oppleves som svært lærerikt for biblioteket, og bidrar uten tvil til at biblioteket blir tydeligere innad i institusjonen.

Sett fra bibliotekets side har vi også stor nytte av for eksempel å lære mer om hva som er de viktigste fellestrekkene for en forskningsprosess, og hvilke bibliotekstjenester som kan være hensiktsmessige når i prosessen.

Bibliotekaren samler inn egen empiri i prosjektet for å kunne dokumentere funn og erfaringer. På den måten kan både vi og andre dra nytte av arbeidet. Data samles inn først og fremst gjennom loggføring og intervjuer med deltakerne. HiVe har valgt biblioteket i forhold

til de fagansatte som sitt fokus for deltakelsen i første bibliotekarprogrammet ved HiO. Forsøket med prosjektbibliotekar er det første av 2-3 prosjekt for HiVe i programmet.

Fylkesbibliotekar

"Distribuert kunnskap i regionale nettverk" er det overordnede navnet på mitt prosjekt i første bibliotekarprogrammet. Etter halvannet år i programmet ser jeg at denne tittelen gir en god beskrivelse både for mitt første bibliotekararbeid og for virksomheten på min arbeidsplass. Fylkesbiblioteket jobber aktivt med kompetanse- og tjenesteutvikling og etablering av nye og endrede praksiser.

Mine utviklingsprosjekter tar utgangspunkt i to sentrale oppgaver for fylkesbiblioteket: Kompetanse- og tjenesteutvikling i bruk av sosiale medier og IKT og bibliotekstatistikk som strategisk styringsverktøy. I Buskerud har fylkesbiblioteket gjennomført en kartlegging av samtlige folkebibliotek i fylket og fortsetter nå med skolebibliotekene i videregående. Det omfattende materialet har gitt oss et solid grunnlag når vi planlegger de aktivitetene som kan gi størst utviklingseffekt for bibliotekene. Kompetanseutvikling i IKT, lederutvikling og litteraturformidling er trukket fram av mange biblioteksjefer som viktige områder. Fellesløsninger på ulike områder er også et ønske fra mange. For fylkesbiblioteket er det helt nødvendig å komme med gode svar på de utfordringene bibliotekene i fylket har.

► Sosiale medier

Utgangspunktet for kompetanseutviklingen i bruk av sosiale medier var e-læringsprogrammet "23-ting". "23-ting" er et amerikansk konsept fra 2006 for å utvikle web 2.0-kompetansen til biblioteksansatte. I Norge var vi i 2007 fire bibliotekarer i Drammen og på NB som oversatte og tilrettela opplegget for norske forhold. Kurset ble videreutviklet slik at det ble en kombinasjon av fysiske samlinger og e-læring. "23-ting" ble et nasjonalt løft for biblioteksektoren med over 600 deltagere.

De siste tre årene har jeg holdt kurs for flere hundre ansatte og jeg har videreutviklet kurset for blant annet, pedagoger i videregående skole og ansatte i arkiv, bibliotek og museum.

Høsten 2010 har holdt samlinger for 20 ansatte fra abm-sektoren i Buskerud i <http://betasuppe.abmblogg.no/>. Hovedarbeidet videre i dette utviklingsarbeidet vil være å analysere effekten av kursingen og se hvordan bruken av sosiale medier har utviklet seg i norske bibliotek. I tillegg til dette har fylkesbiblioteket satt i gang et webløft for bibliotekene i Buskerud hvor jeg deltar aktivt i planlegging og utforming av en felles blogg-løsning for bibliotekenes nettsteder.

Statistikk som styringsverktøy

Bibliotekene samler inn mye statistikk gjennom blant annet å levere årlig statistikk til nasjonalt nivå. Den innsamlede bibliotekstatistikken blir i mye mindre grad anvendt som det praktiske styringsverktøyet det kan være. Mitt prosjekt har i første omgang vært å anvende statistikk i kassering og samlingsutvikling.

Buskerudgeriljaen startet sin virksomhet i 2007 med kassering på Nesbyen. Kassering er selvfølgelig ikke noe nytt i bibliotek. Det innovative aspektet ved våre «stunts» ligger i analysen, bruk av ulike dataverktøy, samarbeidet med kunstneren Rune Guneriusen og ikke minst i måten vi dokumenterer våre kasseringstunts. Vi har bevisst oppsøkt media for å få omtale av vår kasseringsevne, men har også erfart at Morgenbladet tok tak i kasseringen på Nesbyen og lagde sin egen vinkling på kassering med tittelen «Luftighetsdoktrinen».

Vår erfaring er at sosiale medier er velegnet for å dokumentere et praktisk arbeid og for å peke på et område mange biblioteksansatte ikke har tid til å prioritere. I 2010 har jeg som følge av vårt fokus holdt dagssamlinger i samlingsutvikling i tre fylker. Kassering har gjennom våre stunts i Buskerud blitt aktuali-

sert og satt høyere på dagsorden. Fokuset på det fysiske rommet har også gradvis blitt en viktigere del av kasseringstuntene. Vår neste store oppgave er sammen med biblioteklederen på St. Hallvard vgs å lage et komplett nytt bibliotek med bruk av små økonomiske midler, men med desto mer engasjement og pågangsmot.

Mobilbiblioteket

Mobiltelefonen er nå den vanligste telefontypen i allemanns eie. Fra å støtte trådløs telefoni med noen tilleggsfunksjoner følger nå apparatet de allmenne trekkene for utvikling av datamaskiner. Til dette kommer nå lesebrettene og små datamaskiner i alle former og varianter som også har tilgang til nettet overalt og alltid.

Prosjektet m-Library utforsker hvordan Nasjonalbibliotekets digitale ressurser kan formidles på en slik plattform og hvordan de kan integreres med øvrige bibliotekstjenester for læringsformål.

Første fase av prosjektet har gått ut på å lage en mobil versjon av deler av "Opplevelses"-tilbudet på Nasjonalbibliotekets nettsider. Dette har gitt materiale for å analysere utfordringer i design for alternative skjermformater, samt tilgangshastighet og programvarer for framvisning på mobile enheter. Her er det særlig kildematerialet på tjenersiden som må tilpasses.

I den andre og pågående fasen arbeides det med programutvikling på klienten slik at det kan utvikles et godt klient-tjener-samspill som grunnlag for framtidige tjenester. Her er Android operativsystem lagt til grunn.

Noen sentrale referanser i første bibliotekarprogrammet:

- Flyvbjerg, Bent (2009) Samfundsvidenskab som virker : hvorfor samfundsforskningen fejler, og hvordan man får den til at lykkes igen
- Folkebibliotekerne i Vidensamfundet (2010) Rapport fra Udvalget i vidensamfundet. Utgitt av Styrelsen for Bibliotek og Medier [internett] Tilgjengelig fra: http://www.bibliotekogmedier.dk/fileadmin/publikationer/rapporter_oevrige/folkebib_i_vidensamfundet/pdf/Folkebib__i_videnssamf.pdf
- Jensen, Hans Siggaard (2009) The future of research and the research library: A Report to DEFF [internett] Tilgjengelig fra: <http://www.bibliotekogmedier.dk/biblioteksomraadet/fokusomraader/partnerskaber/deff/fremtidens-forskning/> [lest: 1.3.2010].
- Molander, Anders og Lars Inge Terum (red.) (2008) Profesjonsstudier
- Rennemo, Øystein (2006) Levér og lær: aksjonsbasert utvikling i resultatorienterte organisasjoner. Oslo, Universitetsforlaget.
- Schön, Donald Alan (2001) Den reflekterende praktiker: hvordan professionelle tænker, når de arbejder. Århus, Klim.
- University College London (2008) Information behaviour of the researcher of the future: A ciber briefing paper [internett] Tilgjengelig fra: <http://www.ucl.ac.uk/slais/research/ciber/downloads/ggexecutive.pdf> [lest: 03.04.2008]. ■

Førsteamanuensis Tord Høivik ved avdeling for journalistikk, bibliotek- og informasjonsfag, Høgskolen i Oslo, er sentral i utvikling av første bibliotekarprogrammet. (Foto: Erling Bergan)

Slutt for Aleph i Norge

- Misnøyen blant kundene vokser i og med at funksjonaliteten i Aleph er mer og mer rettet mot fagbibliotek/universitetsbibliotek. Spennende funksjonalitet legges utenfor Aleph i annen programvare som ExLibris leverer.

Tekst: **Erling Bergan**
Redaktør

Dette skriver administrerende direktør Kjetil Hillestad ved Bibliotekenes IT-senter (BIBITS), i et brev til alle sine Aleph-kunder 30. november i fjor. Det er ett av seks momenter for hvorfor BIBITS har besluttet at de i løpet av en tre-års periode vil utvikle sitt engasjement i biblioteksystemet Aleph og avslutte samarbeidsavtalen med Aleph-produzenten ExLibris.

Tegn i tiden

Hillestad skriver at det er med tungt hjerte de melder dette til kundene sine, og at det har vært en vanskelig beslutning, men at det er mange tegn i tiden som viser at dette er en riktig beslutning. Og disse tegnene i tiden er listet opp i seks punkter:

1. Bibsys gikk ikke for ExLibris-samarbeid og URM (Unified Resource Management). Det blir dermed ikke noe fokus på norske spesielle forhold ved utviklingen av URM.
2. URM er på vei, ExLibris ønsker å drifte og supportere denne selv. Per i dag har ExLibris avsluttet samarbeidet med alle sine distributører rundt om i verden, med unntak av Norge og to til.
3. URM lever "in the cloud". Dette vil fjerne vår rolle som driftssentral.
4. Vi har ikke lenger Aleph Danmark som samarbeidspartner. De var viktige for oss i forbindelse med support, nye versjoner og spesiallagde norske løsninger.
5. Misnøyen blant kundene vokser i og med at funksjonaliteten i Aleph er mer og mer rettet mot fagbibliotek/universitetsbibliotek. Spennende funksjonalitet legges utenfor Aleph i annen programvare som ExLibris leverer.
6. Vår support er sårbar. Kompetansen er vanskelig tilgjengelig i tillegg til at det er lite økonomi i Aleph i Norge.

gelig i tillegg til at det er lite økonomi i Aleph i Norge.

Aleph-kundene i Norge har nå tre år på seg til å finne andre biblioteksystem. BIBITS tilbyr support på Aleph ut 2013. Men allerede nå har BIBITS slått sammen sin support-enhet for Aleph med tilsvarende enhet for Mikromarc.

Alternativene

BIBITS-direktør Kjetil Hillestad gir Aleph-kundene tre alternativ for veien videre etter 2013:

- Fortsette med Aleph og ExLibris uten Bibits (ExLibris vil supportere Aleph i flere år fremover)
- Få en tilnærmet kostnadsfri overgang til Mikromarc 3 med reduserte årlige kostnader og stor innflytelse på videre utvikling
- Velge et annet system

Aleph-bibliotekene inviteres til brukermøte 10. - 11. mars i Oslo. Der vil BIBITS gjennomgå status og de alternative veiene videre, og de vil svare på spørsmål.

Déjà-vu

Selv om BIBITS poengterer at dette ikke er noen oppsigelse av Aleph-kundenes avtaleforhold, men kun en "svært tidlig varsling om fremtidige endringer", så har de norske Aleph-bibliotekene ikke mer enn tida og veien for å komme seg over på annen plattform. For flere av disse bibliotekene er det dessuten andre gang de opplever en slik situasjon. Første gang var da biblioteksystemet Media havarerte på slutten av nittitallet. Det ironiske er altså at mange av bibliotekene som nå må ut på markedet å finne alternativ til et avsluttet biblioteksystemkapittel, gjorde det samme for drøyt ti år siden. Det gjelder for eksempel Kristiansand folkebibliotek og Gol bibliotek.

Aleph-slutten i Norge vil skjerpe konkurransen mellom de norske systemleverandørene i de nærmeste årene. Både Mikromarc fra Bibliotekenes IT-senter AS, Tidemann fra Bibliotekservice AS og BiblioFil fra Bibliotek-Systemer AS vil kjenne sin besøkelsestid. Men de norske systemene må også regne med at disse kundene også vil se på utenlandske alternativ. ■

Marit Gro Berge i Lindås folkebibliotek er en av de mange biblioteksjefene som nå må ut og handle nytt biblioteksystem, når Aleph fases ut fram mot 2013. (Foto: Erling Bergan)

BF på flyttefot

Bibliotekarforbundets sekretariat flytter! Etter en lang periode i Lakkegata på Grønland i Oslo, vil BF fra og med 1. mars være på plass i nye lokaler i Øvre Vollgate 11.

Tekst & foto: **Erling Bergan**
Redaktør

Det er 15 år siden BF etablerte seg med eget sekretariat i Lakkegata 21 på Grønland i Oslo. Sølvi Kristiansen begynte som Bibliotekarforbundets første faglige sekretær 1. november 1995, og tok da i bruk lokalene som BF har vært i siden. Helt fra starten har vi hatt et spesielt og nært forhold til Norsk Skolelederforbund, som er i samme kontorfellesskap i 4 etasje i Lakkegata. Sammen med flere andre forbund ble det forhandlet fram en langtidsavtale med gårdeier da BF flyttet inn i 1995, og denne er reforhandlet en gang siden. Vår etasje i gården ble også pusset opp i forbindelse med inngåelsen av den siste kontrakten.

Lakkegata 21 skal rives

I mellomtiden har Lakkegata 21 skiftet eier, og nåværende gårdeier har ønsket å rive gården og bygge nytt på tomten. Dette vil de sette i gang før de flerårige leiekontraktene går ut. Dermed har det

Det er NBBL - Norske boligbyggelag - som har gården Øvre Vollgate 11, øverst i Kvadraturen i Oslo. Det er i toppetasjen i denne bygningen at Bibliotekarforbundet skal flytte inn sammen emd Norsk Skolelederforbund i månedsskiftet februar/mars.

pågått en forhandlingsprosess om kompensasjon og alternative lokaler i løpet av de siste månedene. BF har deltatt i disse forhandlingene sammen med

Norsk Skolelederforbund. Og rett før jul ble det endelig avklart at de praktiske og økonomiske forholdene er på plass og at det blir flytting.

Sammen med skolelederne

De nye lokalene ligger i 5. etasje i Øvre Vollgate 11 i Oslo. Dette er en stille gate øverst i Kvadraturen, mellom Stortinget og Akershus festning. BF skal fremdeles dele lokaler med Norsk Skolelederforbund. Flyttinga er berammet til månedsskiftet februar/mars.

BFs leiekontrakt for lokalene i Øvre Vollgate gjelder i denne omgang fram til 2013, som tilsvarer perioden for vår opprinnelige leiekontrakt i Lakkegata 21.

Etter 2013 åpner det seg flere muligheter for lokalisering av BFs sekretariat. Fortsettelse i Øvre Vollgate eller inn i nybygget i Lakkegata 21 er blant alternativene. Men dette blir en avgjørelse som må tas av forbundsstyret som velges på BFs landsmøte til høsten. ■

Lakkegata 21 har vært BF-sekretariatets hjem siden 1995. I 4. etasje her har BF drevet sin daglige virksomhet i kontorfellesskap med Norsk Skolelederforbund. Nå går dette kapittelet i BFs historie mot slutten. Men kanskje kommer vi tilbake i den nye kontorbygningen som skal bygges på tomten?

Odin selvbetjeningsenhet, koblet sammen med Thor reserveringsboks

La publikum hjelpe seg selv

Vår nyeste selvbetjeningsenhet, Odin, er utformet med stor vekt på universell utforming.

Odin har heve/senk funksjon, trykkfølsom skjerm for dialog med låner, og kan leveres med pin-tastatur og kortleser hvor man trekker lånekortet på samme måte som magnetstripekort i betalingsterminaler. Odin leveres i tre varianter, tilpasset merkingen av materialet i biblioteket:

1. Med strekkodeleser for å lese materiale for utlån/innlevering.
2. Med RFID-leser for å lese materiale med "radiobrikker" for utlån/innlevering.
3. Hybrid – Leser både RFID og strekkoder.

RFID-varianten (variant 2) kan i tillegg leveres med reserveringsboksen Thor. Ved innlevering av materiell som er reservert får lånerne beskjed om å legge materialet i Thor.

Odin kan settes opp med 4 funksjoner; Utlån, Levering, Status og Forny. Låner kan velge å få kvittering som e-post eller på papir.

Vi har også andre typer selvbetjeningsenheter, se våre internettsider og kontakt oss gjerne for mer informasjon!

BIBLIOFIL® levert av

Bibliotek-Systemer As. Postboks 2093, 3255 Larvik

Telefon: 33 11 68 00. Telefaks: 33 11 68 22. Internett: <http://bibliofil.no> E-post: firmapost@bibliofil.no

Satsingsområder for YS i 2011

YS' sentralstyre har vedtatt inkluderende arbeidsliv, næringspolitikk og verdiskaping og samfunnsansvar som sine hovedsatsingsområder for 2011. -Satsingsområdene er i tråd med målene i YS' prinsipp-program og skal implementeres i YS-forbundenes strategier og aktiviteter, opplyser YS-leder Tore Eugen Kvalheim.

Tekst & foto: **Liv Hilde Hansen**

Inkluderende arbeidsliv (IA)

IA er vedtatt som nytt satsingsområde for 2011. Hovedbegrunnelsen for dette er at partene ble enig om ny IA-avtale i februar i år. Avtalen løper frem til 31. desember 2013, og målsettingen er å informere om, følge opp og styrke den nye IA-avtalen.

- For å nå målene i avtalen skal innsatsen forankres ned på den enkelte arbeidsplass i større grad enn før, med et sterkere samarbeid mellom arbeidsgiver, tillitsvalgt og verneombud. De tillitsvalgte rolle er derfor forsterket i den nye avtalen. Det krever større innsats fra partene i arbeidslivet, sier YS-leder Tore Eugen Kvalheim.

- Evalueringen av den forrige IA-avtalen viste at det kreves et langsiktig arbeid om en skal klare å endre kultur og struktur. Derfor er det viktig at YS og YS-forbundene fortsetter å involvere våre tillitsvalgte rundt om på arbeidsplassene, påpeker Kvalheim.

Kvalheim mener mye av arbeidet med å styrke tillitsvalgtapparatet hviler på forbundene, men at YS skal ha en overordnet pådriverrolle, og legge til rette for interne diskusjoner og aktivitet gjennom det interne IA-forumet.

YS har startet allerede i år dette arbeidet gjennom en rekke IA-konferanser rundt om i landet.

Næringspolitikk og verdiskaping

Næringspolitikk og verdiskaping er vedtatt som helt nytt satsingsområde for 2011. Målsettingen er å utvikle en overordnet og omforent politikk for YS på næringsutvikling og verdiskaping.

- Næringsutvikling og verdiskaping finner sted innenfor alle sektorene i norsk økonomi. Det er behov for å utvikle en omforent politikk for mange

Det må arbeides langsiktig for å endre kultur og struktur, erfarte man etter forrige IA-avtale. Derfor må YS og YS-forbundene involvere tillitsvalgte, påpeker YS-leder Tore Eugen Kvalheim.

av de utfordringene Norge står overfor i tiden fremover, knyttet til næringsutvikling, verdiskaping i offentlig sektor, industriens konkurransekraft og ikke minst sysselsetting og arbeidsvilkår, kommenterer Kvalheim.

Mye av det arbeidet som allerede gjøres i YS-sekretariatet og i forbundene innenfor samfunns- og tariffpolitikk vil kunne inngå i en overordnet nærings- og verdskapingspolitikk for YS.

Samfunnsansvar

Det er vedtatt å videreføre samfunnsansvar som satsingsområde for 2011. Det betyr at YS skal ha en transparent og etisk atferd i alle ledd, og som bidrar til bærekraftig utvikling. Som en samfunnsansvarlig aktør skal YS jobbe for faglige rettigheter, demokratiutvikling, menneskerettigheter, fattigdomsbekjempelse og klima- og

miljørelaterte spørsmål.

- YS skal som arbeidstakerorganisasjon være ledende i å sette samfunnsansvar på dagsorden. Vi deltar nå i en rekke ulike fora, sier Kvalheim og viser til eksempler som Initiativ for Etisk Handel (IEH), Samarbeid mot svart økonomi (SMSØ) og Næringslivets Sikkerhetsråd (NSR). YS var også samarbeidspartner under TV-aksjonen 2010. I tillegg er det blitt gjennomført en konferanse på samfunnsansvar i regi av YS høsten 2010, opplyser YS-lederen.

For 2011 vil fokus innenfor samfunnsansvar rettes mot miljø og klima, med spesiell vekt på grønn verdiskaping og grønne arbeidsplasser. Videre vil det fortsatt bli jobbet med å forankre samfunnsansvar i YS og YS-forbundene ved å etablere retningslinjer og tiltak. ■

Bibliotek- organisasjonene om Wikileaks

Fire organisasjoner på bibliotekfeltet gikk før jul sammen om en uttalelse om Wikileaks.

Uttalelse om Wikileaks

Åpne samfunn

Det er et grunnleggende prinsipp i et demokrati at befolkningen skal ha innsyn i de beslutninger og beslutningsprosesser som angår dem. Åpne samfunn er et hinder for korrupsjon og misbruk av makt. WikiLeaks har bidratt til økt innsyn for allmennheten gjennom å bringe fram til offentligheten kritikkverdige forhold. Forsøkene på å stenge WikiLeaks bærer preg av forhastede reaksjoner, som pr i dag ikke er sanksjonert i noen rettsal. Dette kan true informasjonsfriheten.

Ytringsfrihet

Bibliotekene betrakter informasjonsfriheten som grunnleggende for å fremme ytringsfrihet og demokrati. WikiLeaks' virksomhet og materiale åpner for fornyet diskusjon om hvilken rolle bibliotekene skal spille i den forbindelse. Det grunnleggende er etter vårt syn at bibliotekene bl.a. skal kunne tilby informasjon – også på nett – som er maktkritisk. Bibliotekorganisasjonene i Norge har gjennom sine felles etiske retningslinjer slått fast at så sant materialet er innenfor lovens rammer skal ikke dette materialet spesialbehandles, men være like tilgjengelig som annet materiale ved biblioteket.

Svein Arne Tinnesand
Norsk Bibliotekforening

Kristin Røijen
Norsk fagbibliotekforening

Monica Deildok
Bibliotekarforbundet

Trygve Eliassen
Fagforbundet - rådet for bibliotekansatte

Bibliotekenes IT-senter

Skolebibliotekene møtes 3. og 4. februar i Oslo - og DU er invitert!

**MERK AT BRUKERMØTET ER FLYTTET TIL
QUALITY HOTEL OLAVSGÅRD TORSDAG 3. OG
FREDAG 4. FEBRUAR 2011!**

Du vil blant annet få høre mer om temaer som Design av Websøk, Kildekritikk, Tegneserier, Tips & Triks i Mikromarc 3 og kunne delta på heftige dialogmøter med utvidet tid. Vi skal selvfølgelig også hygge oss sammen over høye lunsjbord og dele en herlig middag i hotellets utsøkte restaurant.

Vi møtes på Quality Hotel Olavsgaard, i nærheten av Lillestrøm, ca 15 min. fra Oslo og 25 min. fra Gardermoen.

Meld deg på og se programmet i sin helhet på www.bibits.no (under Arrangementer).

Vi ønsker alle skolebibliotek hjertelig velkomne og gleder oss til å dele to innholdsrike dager med deg!

www.bibits.no

tamtam.no

Inspirasjonstur til Idea Store i London

Folkeopplysning og butikk

Det som kanskje gjorde mest inntrykk var den store satsingen på livslang læring gjennom alle kurstilbudene på Idea Store, skriver Liv Edel Berge. Artikkelen viser eksempler på noen utviklingsveier for folkebibliotekene, basert på inspirasjonen seks bibliotekarer fikk på en studietur som de fikk BF-stipend til å gjennomføre. De så lavterskeltilbud, de så brukerorientering, de så jobbing tett med nærmiljøet, og de så "frikjøp" fra tradisjonelt bibliotekararbeid. Og de så det sammen! - Det gir en helt annen mulighet for diskusjon og refleksjon underveis og ikke minst etterpå, skriver Berge.

Foto: Erling Bergan

*Tekst & foto: Liv Edel Berge
Avdelingsleder
Trondheim folkebibliotek*

Seks avdelingsledere fra Trondheim folkebibliotek var så heldige å få stipend fra Bibliotekarforbundet. Pengene skulle brukes til å dra til London for å lære mer om Idea Store-konseptet. Med oss på turen hadde vi også biblioteksjefen i Klæbu kommune.

Grunnen til at vi valgte London og Idea Store som mål for vår studietur var at dette konseptet virket interessant i forhold til å utvikle våre bibliotek som møteplasser i lokalsamfunnet. Vi så her en god mulighet for å få inspirasjon og nye tanker. Det å

reise flere sammen har vi hatt gode erfaringer med tidligere, da det gir en helt annen mulighet for diskusjon og refleksjon underveis og ikke minst etterpå.

Vi ønsket også å besøke et "Opening the book"-bibliotek da Trondheim folkebibliotek i stadig sterkere grad satses på denne måten å formidle på.

Før vi dro av gårde avtalte vi en halv dags omvisning på Idea Store Whitechapel, den største Idea Store i London. I tillegg avtalte vi et besøk på Downham Library, et "Opening-the-book"- bibliotek i Sør-London.

Idea Store – med bydelen som utgangspunkt.

Bydelen Tower Hamlets i Øst-London er en av de fattigste i hele England. Av befolkningen har ca 50 % flerkulturell bakgrunn. Over 20 % er arbeidsledige og analfabetismen er høy. Før den første Idea Store åpnet i 2002 var bibliotekbesøket i bydelen dessuten veldig lavt, kun 18 % av innbyggerne i bydelen hadde besøkt et lokalt bibliotek.

For ca 10 år siden ville bydelsadministrasjonen finne ut hvorfor så få av innbyggerne brukte bibliotekstjenesten og de læringsentrene som fantes.

Et firma ble satt til å gjennomføre en spørreundersøkelse blant befolkningen i bydelen, med både telefonintervju og hjemmebesøk, der de spurte 600 personer om hvilke ønsker de hadde for et framtidig bibliotek i bydelen.

Svarene bydelsadministrasjonen fikk fra spørreundersøkelsen ble brukt som grunnlag for å utvikle tjenestetilbudet til Idea Store, og med utgangspunkt i forholdene i bydelen ble det klart at voksenopplæring skulle være en viktig satsning. På denne måten kunne bibliotekene i bydelen være viktige arenaer for livslang læring, gjennom å tilby en lang rekke kurs ut i fra hvilke behov og ønsker innbyggerne hadde. Her var det helt klart et mål å styrke befolkningens muligheter på arbeidsmarkedet.

Hovedtrekkene fra spørreundersøkelsen var at innbyggerne ønsket bibliotek som var tilgjengelige, dvs nær de andre tilbudene de brukte og med like bra åpningstider

Beliggenhet der innbyggerne ferdes, i og ved kjøpesentra og ved hovedgater, ble et viktig poeng ved plasseringen av de fire Idea Stores som hittil er åpnet i Tower Hamlets i London. Her fra avdelingen i Whitechapel. Artikkelforfatter Liv Edel Berge og hennes kolleger dro dit for ideer og inspirasjon. (Foto: Mginnyly)

som butikkene i nærheten. De ønsket også å møte personale som snakket de samme språkene som innbyggerne i bydelen.

Beliggenhet der innbyggerne ferdes, i og ved kjøpesentra og ved hovedgater, ble et viktig poeng ved plasseringen av de fire Idea Stores som er åpnet hittil. Også prioritering av lange åpningstider med søndagsåpent og åpent de fleste dager i året ble viktig.

Det kom også fram at mange av innbyggerne hadde et negativt bilde av biblioteket. De følte seg ikke hjemme og trodde ikke at det var noe tilbud som passet dem. Dette var en av grunnene til at man valgte å kalle dette nye bibliotek-konseptet for Idea Stores – ikke libraries.

Bruken av Stores (butikk)-navnet, de lange åpningstidene, plassering i eller ved kjøpesentra, måten lokalene ble innredet på og det sterke fokuset på service var påvirket av varehandelens verdier.

Et smart grep som bidro til å øke nysgjerrigheten rundt og oppslutningen om Idea Stores var å utgi et glossy magasin som ble delt ut til alle husstander i bydelen. I

dette magasinet, som kom ut i flere utgaver før åpningen, kunne innbyggerne lese om det kommende bibliotek-konseptet og hvilke tilbud det skulle satses på. Det var i det hele tatt viktig å skape et eierforhold til Idea Stores blant innbyggerne, og ved å lytte til deres ønsker og ideer i planleggingsfasen og utforme et bibliotektilbud ut fra befolkningens behov har dette fått store konsekvenser for bruken av Idea Stores. Besøket har blitt firedoblet, fra ca 500 000 til 2 millioner siden Idea Store Bow åpnet i 2002.

Idea Store Whitechapel

Da vi kom til Whitechapel torsdags formiddag, hadde vi god tid så vi ruslet litt rundt i området. Whitechapel Idea Store ligger i hovedgata og rett utenfor inngangsdøren er det et marked hvor man kan kjøpe alt fra klær til fersk fisk. Et kjøpesenter var lokalisert rett bak biblioteket.

Vi ble tatt imot av Sergio Dogliani, en av lederne for Idea Stores, bl.a med ansvar for bygningene. Han holdt et langt foredrag for oss om konseptet, tankene bak og

satsingen framover. Etterpå viste han oss rundt på Idea Store Whitechapel. Og, som den fleksible og serviceinnstilte verten han var, satte han seg like godt på sykkelen og møtte oss noen buss-stopp lenger øst, der han guidet oss til Idea Store Bow – den første Idea Store som ble åpnet.

Lokalet

Idea Store Whitechapel var en ny bygning da den åpnet i 2006 og som de andre Idea Stores i bydelen var dette kombinasjon av bibliotek og læringsenter.

Lokalene var fleksible, med hyller på hjul og mye gulvplass. Hyllene var dessuten lave, noe som ga et oversiktlig og åpent inntrykk. De holdt på å bytte ut skiltingen og de nye skiltene likte vi godt. Det var også mange infoskjermer i lokalet.

Ved inngangen var det en infoskranke med utlån og innlevering. I barneavdelingen var det også et enkelt betjeningspunkt. I de andre etasjene fantes ingen ordinære skranke. På toppen i 5.etg lå en stor kafe med fantastisk utsikt over Øst-London.

► Barneavdelingen var litt nedslitt, trist og lite innbydende (og billedbøkene var ikke engang satt i noe system, dette rystet jo våre bibliotekar-hjerter...)

De var i ferd med å ruste opp avdelingen og selv om det var nærmest barnefritt da vi var innom, var avdelingen vanligvis godt besøkt, ifølge Dogliani.

Medietilbud og teknologi

Medieutvalget var lite sett fra vårt ståsted. De satset nå mer på å bygge opp bokstammen og de hadde en god del litteratur relatert til de ulike kursene. Både innen musikk, film og bøker holdt de på å bygge opp en "Core collection", samlinger på 300 kjernetitler. Dette var samlinger som skulle vedlikeholdes framfor innkjøp av ny musikk og film.

De satset lite på selvbetjening på Idea Stores foreløpig, de satt gjerdet og ventet mens andre bibliotek testet ut teknologien.

Læringscenteret

Idea Store kunne tilby ca 800 forskjellige kurs i året, alt fra matlaging og språkopplæring til dansekurs og jobbsøking. Fokuset på livslang læring var viktig her, mange av kursene var spesielt rettet mot å øke deltakernes muligheter til å få seg en jobb og generelt å øke deltakelsen i samfunnet.

Innleide lærere hadde ansvar for kursene, og kursholderne ble lønnet gjennom eksternt finansiering.

Alle kurstilbudene var sterkt sponset, og de arbeidsledige betalte bare en symbolsk sum for å delta. Det fantes en egen barneparkering i Idea Store, med kvalifisert personale, slik at foreldre hadde mulighet til å delta på kursene. Det fantes også kurstilbud som hele familier kunne delta på sammen. Kursene var veldig populære og innbyggerne kunne selv komme med forslag til kurstilbud. Idea Store Whitechapel hadde mange rom avsatt til kursene, flere var spesialtilpassede lokaler som f.eks dansestudio eller rom med behandlingsbenker til massasje kurs. Når kursrommene ikke var i bruk kunne de som ønsket benytte dem til studier, gruppearbeid eller møter.

Finansiering

Idea Stores ble finansiert både gjennom midler fra bydelen, statlige midler, tippe-midler, private fond og organisasjoner. De sterkt sponsede kurstilbudene ble finansi-

ert av statlige midler og tross finanskrisa kunne de opprettholde det meste av kurstilbudet. Det var en forståelse fra myndighetene for at det var riktig å satse på voksenopplæring i nedgangstider. Fra et samfunnsøkonomisk synspunkt fikk myndighetene mer ut av hver investerte krone jo flere som besøkte Idea Stores og deltok på kursene.

De ansatte, turnus og organisering

De ansatte var hovedsaklig rekruttert fra bydelen, de skulle gjenspeile innbyggerne og brukerne av Idea Stores. Det var dagligvarebransjen som var forbilde når det gjaldt serviceinnstilling, og mange av de ansatte ble valgt fordi de hadde erfaring fra butikkarbeid. Mottoet var at først måtte de finne ansatte med rett innstilling og holdning til bibliotekbrukerne, så kunne de lære de ansatte opp til bibliotekararbeid etterpå. De hadde hatt varierende erfaringer med denne rekrutteringsmodellen, og hadde derfor etter hvert begynt å ansette personer med høyere utdanning for å øke kvaliteten på tjenestene. I det hele tatt var det nå en økt satsing på bibliotekområdet. I tillegg til å ansette flere utdannede bibliotekarer ville de også øke bokbudsjettet. Noe som en kan se på som et resultat av utviklingen i bydelen.

Idea Stores hadde satt bort innkjøp og katalogisering til et eksternt firma, "London Libraries Consortium". Ca 1/3 av bibliotekene i London kjøpte tjenester derfra. De fikk bøkene hylleklare, og brukte derfor minimalt med tid på interne tjenester som katalogisering, klassifisering og bokvalg.

Dette gjorde det mulig å klare seg med færre ansatte, og de prioriterte også at de ansatte tilbrakte det meste av tiden ute i bibliotekslokalet.

Korte skrankevakter og "floorwalking" var konseptet de satset på. De ansatte tilbrakte kun en time på vakt før de byttet til en annen avdeling. Og det var bare i infoskranken ved inngangen de hadde vakt og faktisk stod bak skranken. I de andre etasjene gikk de rundt (floorwalking), hjalp de besøkende, ryddet og satte ut i hyllene. Alle ansatte hadde uniform og skilt så de var lett å kjenne igjen. De hadde veiledningspunkter i skap plassert i hver etasje.

De ansatte både veiledet de besøkende om kurstilbudet og om relevant litteratur knyttet til de ulike kursene. De ansatte

stod for en rekke kulturelle tilbud som lesestunder for barn, litterære arrangement som lesesirkler og forfatterkvelder. De arrangerte også overnatting i Idea Stores for familiene i bydelen noen ganger i året, med ulike aktiviteter som skattejakt, høytlesning og gjemsel. Dette arrangementet hadde de satt i gang blant annet for å øke innbyggernes eierforhold til biblioteket.

Planene framover

Ved å legge ned to tradisjonelle bibliotekfilialer og selge bygningsmassen, kunne et nytt Idea Store etableres. Det neste åpner i 2012 og skal inneholde et konsept som kalles One stop-shop, der offentlig servicekontor i bydelen er samlokalisert med bibliotekstjenestene.

En satsing framover som gjaldt alle Idea Stores i bydelen var tettere samarbeid med helsemyndighetene om veiledning og kurstilbud knyttet til kosthold og helseinformasjon. Bakgrunnen for denne satsingen var at levealderen i bydelen var lav og mange var eller stod i fare for å bli uføretrygdet på grunn av dårlig helse.

Downham library

Fredagen dro vi til Sør-London og Downham library. Vi valgte dette biblioteket fordi det er et av de nyeste Opening the book-bibliotekene, og fordi det lå i rimelig reiseavstand. Vi ble meget godt mottatt av to bibliotekarer som jobbet i bibliotekadministrasjonen i bydelen og en av de ansatte på selve Downham bibliotek. Selv om det var Opening the book-konseptet som gjorde at vi valgte dette biblioteket, var det absolutt andre aspekter som var like interessante ved besøket der.

Downham bibliotek åpnet i 2006, i et bygg som inneholder både helsestasjon, legesenter, offentlig servicekontor og velferdstilbud som treningssenter og svømmehall.

Tilgjengelighet

Biblioteket hadde veldig bra åpningstider, fra ni om morgenen til 22 på kvelden alle hverdager i tillegg til lørdags- og søndagsåpent. Lange åpningstider var en prioritering siden biblioteket var en del av et flerbrukshus med flere andre tilbud som var åpne på kveldstid.

Fra 20-22 om kvelden var det en sikkerhetsvakt, som også var barne- og ungdomsarbeider, som hadde ansvaret

for å holde biblioteket åpent. Dette syntes de fungerte greit, vekten hadde god kontakt med ungdommene som vanket der og biblioteket hadde to selvbetjeningsautomater, kombinert utlån og innlevering, med RFID-teknologi.

Lokalet og Opening-the-book-konseptet

I første etasje hadde biblioteket infoskranker, en "Quick choice"-hylle med nye bøker og filmer og en liten lekeavdeling med barne- og billedbøker. I første etasje lå også en kafe hvor noen av bibliotekets bøker stod utstilt. I andre etasje var det boksamlinger og et lite veiledningspunkt. Det var bra eksponering av mediene, både i hyller og med egne eksponeringsmøbler. Hyllene på gulvet var lave, slik at man hadde god oversikt over lokalet. De var dessuten buede, noe som skapte et spennende inntrykk. Etsjen inneholdt også PC-lab og et undervisningsrom hvor de blant annet arrangerte jobbsøkerkurs og filmkvelder.

Ansatte

De var ikke mange ansatte, ca halvparten var fagutdannede bibliotekarer og resten hadde annen bakgrunn. I Downham hadde de valgt å kjøpe hylleklare medier fra samme firma som Idea Store-bibliotekene. I tillegg satset de også her på "floorwalking" framfor ordinære skrankevakter. Slik kunne de opprettholde lange åpningstider med få ansatte. De samarbeidet med de andre i flerbrukshuset, bla hadde de lagd en ordning der man måtte ha lånekort i biblioteket for å besøke svømmehallen.

Oppsummering

Denne studieturen ga oss mange nye tanker og inspirasjon. Det som kanskje gjorde mest inntrykk var den store satsingen på livslang læring gjennom alle kurstilbudene på Idea Store. Den store viljen fra myndighetene til å satse på livslang læring og voksenopplæring i bibliotekene henspiller på folkeopplysningstanken og ideene om at biblioteket kan bidra til sosial utjevning og styrking av demokratiet.

Disse kurstilbudene var lavterskel på flere måter: de kostet lite, det fantes tilbud om barnepass og tilgjengeligheten var god når det gjaldt både beliggenhet og åpningstider.

Lavterskel-tankegangen gjenspeilet ►

Sergio Dogliani viser infopunkt som er plassert i hver etasje i Idea Store Whitechapel. Til høyre ser vi kjernesamlinga av film på DVD. Både innen musikk, film og bøker bygger de opp en "Core collection", samlinger på 300 kjernetitler, som skulle vedlikeholdes framfor innkjøp av ny musikk og film.

► seg også i holdningen til de besøkende, det var få eller ingen forbudsskilt, få regler og det var selvfølgelig helt greit å ta seg noe å spise og drikke mens man oppholdt seg i biblioteket.

På begge bibliotekene vi besøkte opplevde vi en sterk brukerorientering og tilpasning til lokalsamfunnets behov. Bibliotekene vi besøkte var på mange måter forskjellige, men begge steder var de gode til å jobbe tett med nærmiljøet.

En av tankene vi hadde i hodet da vi søkte om stipendmidler, var at det å utvikle bydebibliotek kunne være en

viktig del av bydelsutviklingen.

Siden disse to bibliotekene åpnet for 5 år siden hadde de blitt et viktig møtested i bydelene, et sted innbyggerne dro til for å være og for å treffe andre. I begge bydelene var biblioteket en naturlig samarbeidspartner for andre offentlige instanser og både i Whitechapel og i Downham la de vekt å ha en proaktiv holdning til sitt nærmiljø.

De satset utadrettet og jobbet aktivt for å få ikke-brukerne til å oppsøke bibliotekene sine. For eksempel satte Downham bibliotek og helsesenter i gang en kampanje rettet mot innby-

gerne med karibisk opphav da disse i liten grad benyttet seg av tilbudene. De arrangerte da en karibisk dag, spesielt rettet mot denne gruppen.

I Whitechapel erfarte de at oppslutningen om overnattingskveldene ikke var så stor som de hadde regnet med. Da de spurte innbyggerne hvorfor de ikke kom, svarte mange at de ikke hadde soveposer og derfor ikke kunne være med på arrangementet. Dermed ble det kjøpt inn en haug med soveposer til bruk under arrangementet - og soveposene kunne jo bare renses etterpå!

Flexibiliteten når det gjaldt turnus,

Biblioteket i Downham samarbeidet med de andre i flerbrukshuset, blant annet hadde de lagd en ordning der man måtte ha lånekort i biblioteket for å besøke svømmehallen, noe banneret til venstre viser. Også Idea Store i Whitechapel la vekt på tydelig informasjon til brukerne, både om nettsressurser som biblioteket abonnerer på og om hvordan gjøre transaksjoner på en enkel måte.

Bak bøkene utstilt på bildet til venstre ser vi kafeen i Downham Library. Til høyre musikk- og filmsamlinga i biblioteket. - Det var bra eksponering av mediene, skriver Liv Edel Berge om dette biblioteket.

skrankevakter og skrankene i seg selv ga oss mye å tenke på og diskutere oss imellom. Vi spurte hva de ansatte syntes om de korte skrankevaktene og frigjøringen fra skranken i form av "floorwalking", og både i Whitechapel og i Downham var de ansatte fornøyde med denne organiseringen og arbeidsformen. De ønsket ikke å gå tilbake til en mer tradisjonell turnus.

Bibliotekarenes rolle

Utgangspunktet vårt for turen var å få inspirasjon og gode ideer, ikke en kritisk studie av Idea Store-konseptet. Samtidig

har vi diskutert og reflektert en del rundt bibliotekarenes rolle etter denne studieturen. De bibliotekene vi besøkte hadde jo valgt å "kjøpe seg fri" fra mye av det tradisjonelle bibliotekararbeidet. Ved å satse på hylleklare medier mistet de mye av bok-kunnskapen man opparbeider seg gjennom bokvalg og innkjøp, katalogisering og klargjøring.

Samtidig, med få ansatte, fikk de da tid til mer utadrettet virksomhet og kunne holde lengre åpent. Og gjennom å tilbringe mer av tiden ute i biblioteklokalene fikk de både mer direkte kontakt med de besøkende og mer tid til rydding og

utsetting – noe som også ga kunnskap om samlingene.

Idea Store hadde i starten valgt å satse på riktig serviceinnstilling framfor utdanning når de ansatte personalet. Men etter hvert hadde de tatt lærdom av at mange av de ansatte manglet grunnleggende litteraturkunnskap og kvaliteten på referansetjenestene var derfor ikke var tilfredsstillende.

Nå rekrutterte de personer med høyere utdanning, både flere bibliotekarer og andre yrkesgrupper og i et livslangt læringsperspektiv var dette en viktig satsing.

Vi hadde nok forventet oss en mer formell britisk mottakelse når vi skulle på studiebesøk til England. Men både i Whitechapel og i Downham, vi fikk en varm og hjertelig velkomst som både ga oss lyst til å dra tilbake og til å knytte tettere kontakt. ■

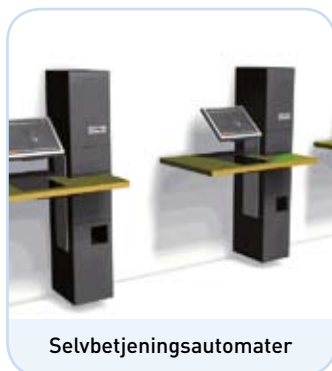
Deltakerne på studieturen til London utenfor Idea Store i Whitechapel. - Det å reise flere sammen har vi hatt gode erfaringer med tidligere, da det gir en helt annen mulighet for diskusjon og refleksjon underveis og ikke minst etterpå, skriver artikkelforfatter Liv Edel Berge, som er nummer to fra venstre.

På studieturen deltok:

Liv Edel Berge
Liv Høyenes
Sølvi Eriksen Lind
Trine Myhr
Lilly Storslett
Unni Ustad
fra Trondheim folkebibliotek
og Liv Ranum, biblioteksjef
i Klæbu kommune.

BIBLIOTEKSERVICE AS

Alt du trenger – til en rimelig pris...

Selvbetjeningsautomater

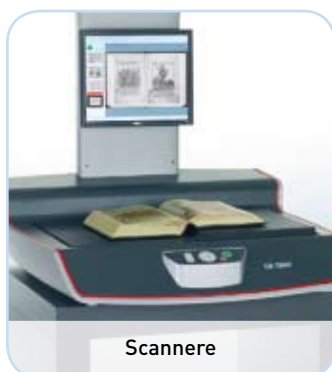
Møbler

Innredningshjelp

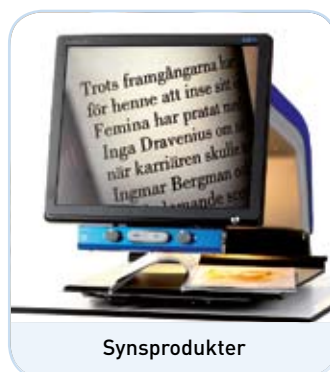
Belysning

Scannere

Mikrofilm

Synsprodukter

Rollarkiv

Rekvisita og utstyr

Lyttestasjoner

Reparasjonsmaskiner for CD/DVD

Ergonomiprodukter

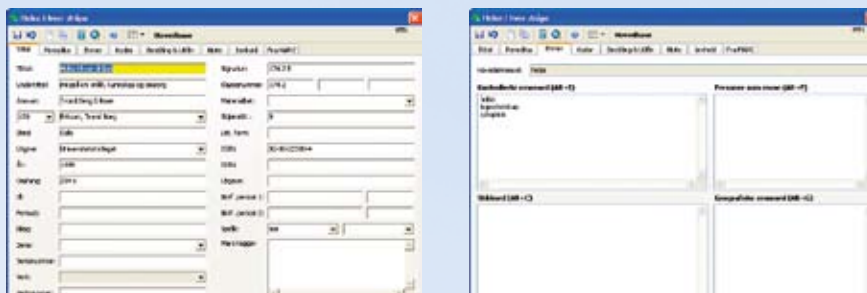
Bestill Hovedkatalogen!
– Alt til biblioteket

TIDEMANN 4 Biblioteksystem®

Logisk og brukervennlig

RIMELIGE PRISER PÅ SYSTEM OG VEDLIKEHOLD...

BIBLIOTEKSERVICE AS

– navnet på god service

Pettersvollen 3, Pb. 9102, 3006 Drammen · Tlf. 32 88 70 10 · Faks 32 88 58 55 · salg@bibliotekservice.no · www.bibliotekservice.no

SCANNERE FOR DIGITALISERING OG LAGRING

Scannere for publikum, med mulighet for direkte utskrift og lagring på USB minnepinne!

- ← OS 12000 Bookcopy:
Publikum scanner selv,
og kan velge:
– direkteutskrift
– lagring på USB pinne

- OS 14000 Scanner: →
For digitalisering og lagring
av egne bøker og dokumenter

BIBLIOTEKSERVICE AS

– navnet på god service

Pettersvollen 3, Pb. 9102, 3006 Drammen
Tlf. 32 88 70 10 · Faks 32 88 58 55
salg@bibliotekservice.no · www.bibliotekservice.no

Knowing our users

The 34th ELAG-conference took place in Helsinki in June. The ELAG conference is an informal, low-cost, single-track conference aimed at professional practitioners in the area of library automation.

Tekst: **Marit Brodshaug og Asbjørn Risan, BIBSYS**

The ELAG-conference consists of three parts:

- presentations in a plenary session related to the main theme of the seminar
- workshops that run in parallel and that provide an opportunity for small groups of participants to discuss one issue in depth
- lightning talks of no more than 5 minutes on specific topics or very current developments

The slogan for the conference was "Meeting new user expectations". BIBSYS was invited to arrange a workshop, and it was called "Knowing our users". BIBSYS is the key supplier of products and services for higher educational institutions and other research institutions in Norway. BIBSYS cooperates with the libraries in the development of sufficient products and services to the users.

BIBSYS completely depends on the libraries' competence and knowledge of what users need from the library – so that BIBSYS is able to supply the right products and services. The libraries on the other hand collaborate with BIBSYS to find optimal solutions

for the users' needs.

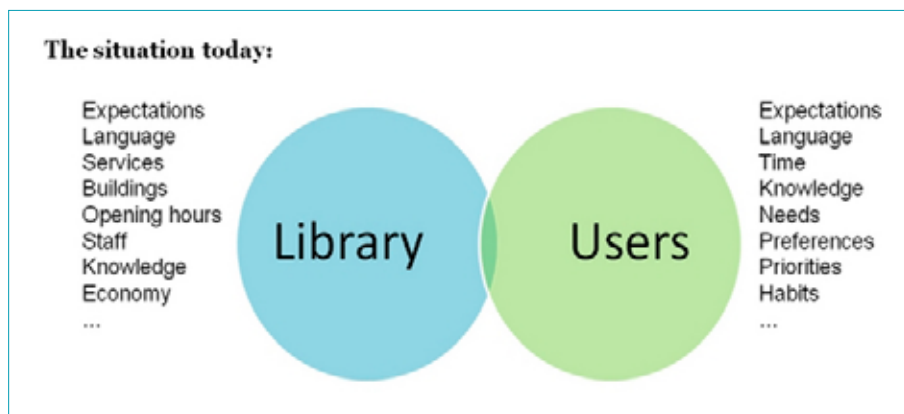
It is therefore crucial for both the libraries and BIBSYS to know how to reach the users and the non-library-users, and understand how they work and acquire necessary data.

User behaviour

The user behavior is changing rapidly. The users today want immediate access to online fulltext. They want to access the information wherever they are, at home, at the gym and even on the beach. They want it simple and fast.

There is a mismatch between the

library/library staff and the users. The library has some expectations about the users, they use a vocabulary that the students may not understand, e.g. interlibrary loan, patron-ID and marc-record. The library offers some services, and is located physically on campus, and the library must prioritize scarce resources and decide the opening hours, which electronic resources / databases they should offer and so on. The users, on the other hand, have their expectations and myths about the library. They have their own language, needs, preferences and habits. The library must adapt to meet user expectations.

If we manage to do this, we create library users!

Case studies

The workshop was introduced by showing the participants three case studies from academic libraries in Norway:

Innlandet Hospital Trust

This medical library has developed a strategy on how to make the library become a crucial service to the institution. During this process they have made sure their board was supporting them in the effort, and have managed to market the library and the expertise they can offer the institution and their users.

Norwegian University of Science and Technology

The libraries at this university have been working hard to give their users a good first impression. They have made use of video presentations as well as getting fellow students to write about their experiences with using library services. Statements that the library can use in their marketing campaigns on the web, in the student paper and so on.

Østfold University College

In order to better meet users' expectations and be able to convey their message, this library has involved students in the process of marketing the library and its services. It is interesting to see that we as librarians often use a very different language and terminology from that of our users.

Group work

After the introductions the participants were divided into smaller groups and were

Lukas Koster, Library Systems Coordinator ved Universitetsbiblioteket i Amsterdam, was one of the speakers at ELAG 2010 in Helsinki. Together with Rosemie Callewaert, Project Manager Metadata Architecture at BIBNET in Belgium, he spoke on "Discovering the Library Collections - Theory Meets Practice". The conference had "Meeting new user expectations" as an overall theme. (Photo: Lukask/CC)

given two tasks to discuss:

Task A: What are the main objectives your library is facing when marketing itself to students, scientist, board and other employees at the institution and non-library-users?

Task B: What can you do to reach these objectives? Discuss ideas and come up with possible solutions your library/institution could implement.

Results

This section is based on the presentations from the groups.

Students

One of the main obstacles the groups

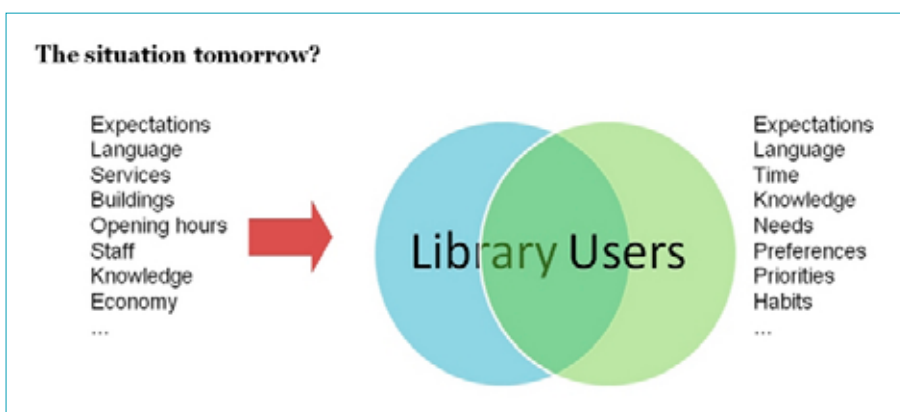
found was that there is a generation gap between library staff and the students they provide services to. Some possible solutions to fill this gap and move towards the students are to:

- Don't make assumptions about your users (they may be wrong)
- Employ student assistants (they know the students better than you)
- Organize focus groups (users and non-users) to evaluate your services, and if necessary: redesign them

Teaching has moved to the electronic environment. Libraries haven't always followed. One way of solving this is to build a web presence and make sure it is visible from the University home page and embedded into the Digital Learning environment.

It is also crucial to push the library's content to Google and be visible through Google.

And then there is communication. Librarians are not considered academic equals and libraries are not considered relevant. They don't articulate well enough the benefits of their services. They have to let others (successful users) do the advertising, but the library has to organize

- ▶ it itself. But you can't do that until you have spoken to your users...

Researchers

The main objective when addressing the researchers is that the researchers should be aware of all library services and know how to use them. There are some challenges that occur:

- The group is very heterogeneous (age, background)
- The information use is different between disciplines
- The researchers are too focused

Also when dealing with researchers, there seems to be "language barriers" that have to be crossed.

It is important to include the management and get support from the top of the institution. One possible solution is to arrange individual interviews with researchers and find out:

- What tools do they use?
- What kind of workflow do they have?
- What do they want from the library?

Often there is not enough time to have individual meetings with each and everyone. One way to work around this is to get to know someone in each department. Make them interested/involved in the project and let them work as "representatives" for the library towards the academic staff.

Another possible approach is to attend staff meetings and through this make the library more visible. It is important that the academic staff knows that the library personnel are available. This can be done by a simple list of contact people and assigned subject /area of expertise.

Conclusion

- The library must adapt to meet new user expectations.
- The library has to be more visible.
- Include the students in the development of the library services, and get in contact with the academic staff, either directly or through some dedicated contacts in each department/faculty.
- The researchers can function as

Students at University of Nordland Library: The BIBSYS workshop at ELAG 2010 in Helsinki concluded that libraries must adapt to meet new user expectations. (Photo: Erling Bergan)

internal advertising, and indirectly help the library to get in contact with the students.

BIBSYS would like to thank all the participants for the great work and effort they put into the workshop, and we are looking forward to seeing them all again at next year's ELAG-conference in Prague in May 2011, where "it's all about the context, stupid" (next year's slogan).

Näkemiin Helsinki (Goodbye Helsinki)
Vítejte v Praze (Welcome to Prague)

About the authors:

Marit Brodshaug is the product owner of BIBSYS Ask; the joint catalogue and OPAC for the BIBSYS library database. Marit has a degree in computer science from the Norwegian University of Science and Technology.

Asbjørn Risan is the webmaster for the BIBSYS Website. Asbjørn has a masters degree in Library and Information Science from the Oslo University College.

Sites:

- ELAG: www.elag.org
- BIBSYS: www.bibsys.no/english/pages ■

Abstract

User behavior is changing rapidly and it is crucial for the libraries and system vendors to know the users and adapt to shifting and alternating needs and demands. The challenge of "Meeting new user expectations" was the main aspect of the ELAG (European Library Automation group) conference in Helsinki in June 2010, and one of the workshops dealt with this problem in particular.

BIBSYS was responsible for this workshop where the participants tried to find the answer on how to market the library and its services to students, scientist, board and other employees at the institution and non-library-users. There seems to be a mismatch between the library/library staff and the users. How can the library change in order to find the optimal solutions for the users' needs? This article/report sums up some of the results from the workshop.

Bibliotekarforbundet ble stiftet i 1993 og er det største landsomfattende fagforbundet for bibliotekarer. Forbundet er tilsluttet YS og har i dag ca 1700 medlemmer. Våre yrkesaktive medlemmer jobber både i offentlig og privat sektor, de fleste i bibliotek i offentlig sektor. Medlemmene har sine lønns- og arbeidsforhold regulert av lover og avtaler innen tariffområdene KS, Staten, Oslo kommune, Spekter og HSH/HUK. Forbundsleder er leder av sekretariatet, som har sine kontorer i Oslo.

BF søker rådgiver

Til å styrke vårt arbeid innen tariff, lønn og arbeidsliv, søker vi ny medarbeider til Bibliotekarforbundets sekretariat.

Arbeidet vil i hovedsak være rådgivning i tariff-, lønns- og arbeidslivsspørsmål, forhandlinger sentralt og lokalt, og kurs på dette feltet.

I Bibliotekarforbundets sekretariat må medarbeiderne regne med tidvis å ta også andre arbeidsoppgaver enn de som i hovedsak ligger til stillingen.

Vi søker etter en person med høyere utdanning (bachelor- eller mastergrad). Erfaring fra fagforeningsarbeid, arbeidsrett eller kjennskap til bibliotek og bibliotekarer vil være en fordel.

Du må ha evne til å arbeide selvstendig, ha gode samarbeidsevner og evne til å uttrykke deg godt skriftlig og muntlig. Noe reisevirksomhet må påregnes.

Lønn etter avtale. Pensjons- og ulykkesforsikring.

Tiltredelse snarest mulig.

Ta gjerne kontakt med BFs forbundsleder Monica Deildok (41 21 23 57).

Søknad med CV sendes Bibliotekarforbundet, bf@bibforb.no eller Lakkegata 21, 0187 Oslo **innen 25. januar 2011**.

Den skyggeredde bibliotekaren

Jeg leste Vetle Lid Larssens innlegg i A-magasinet i går for første gang. Det var en berikelse for min kamplyst! Jeg velger å tro at Lid Larssen skrev dette innlegget for å provosere frem reaksjoner og debatt i bibliotekmiljøet. Jeg velger å tro at det han ber om er årvåkne bibliotekarer, og ikke levende støvtørkemaskiner som kan lagres sammen med norgeshistorien i Mo i Rana. (Jeg tror fortsatt så godt om ham at jeg lar tvilen komme ham til gode.)

Jeg tror også at Lid Larssen er dypt og inderlig skuffet over responsen på artikkelen. Jeg har registrert én kommentar direkte myntet på Larssens artikkel i A-magasinet uka etter, skrevet av en bibliotekstudent. Hvor er så de andre reaksjonene? Hvor er fagmiljøet? Hvor er raseriet, engasjementet, hvor er stoltheten? Jo da, den er på Biblioteknorgelista: bibliotekmiljøets interne mailingliste. Så mens diskusjonene raser der inne, ser det ut som vi ikke bryr oss, eller enda verre - ikke tør å si ifra i det offentlige rom.

Per dags dato gjør vi det Larssen ber oss om; vi holder kjeft og ser interessante ut. Hva vi følger med på, hva vi kan, er det svært få som er klar over. Jeg støtter helhjertet opp om Georg Arnesens rop om geriljakrig (Aftenposten 04.12). Tiden der bibliotekaren går stille i dørene er over. Vi må innse vår egen styrke og selv ta ansvar for vår plass i samfunnet – for vårt samfunnsoppdrag. Vi må pushe

og rope og stå på barriadene igjen! Hvis ikke står vi i fare for å synke ned i den utdaterte og nedlatende rollen Larssen ser oss i; som nesevise voktere.

Vi må tørre å tro på at vi er viktige, ikke bare når vi snakker sammen på pauserommet, men i det offentlige rom. Det har foregått en "stille" revolusjon innad i bibliotekvesenet de siste årene. Stille fordi de mange endringene har ført til en usikkerhet rundt hva vi er, og hva vi skal være. Bibliotek 2.0 er blitt en farse, hele begrepet er for utvannet og utydelig. Det er på tide vi bestemmer oss for hva vi er, og hva vi vil være. Snakk med utestemme inne og krev oppmerksomhet!

Noe av det som er debattert på Biblioteknorge er hvem som skal vurdere

tilgjengeligheten og høyverdigheten på samlingene til for eksempel Deichmanske bibliotek. Dette er en kjempeviktig debatt, men hva hjelper det hvis den kun blir tatt i interne fora? Kun å debattere med seg selv har en sur eim av selvtilfredshet over seg. Er vi oss selv nok? Eller er vi redd for å slippe offentligheten til? Redd for at offentligheten ikke bryr seg kanskje?

Biblioteket har vært gjennom mange endringer siden 1800-tallet, men vi er fortsatt redde for å snakke for høyt.

Hvis vi ikke tør å tro på vår egen nytteverdi, hvorfor skal andre det da?

*Siri Vikse
Bibliotekar*

Hva skrev Vetle Lid Larsen i A-magasinet?

Jo, blant annet følgende: "Vi har ikke bibliotekarer for at de skal følge med i tiden. Bibliotekarer skal følge med på det som er bortenfor tiden; den lille oasen som er igjen hvor det ikke handler om cash, fart og siste oppdatering. Bibliotekarer har én oppgave: holde kjeft og se interessante ut. Og så, nesten så vi ikke merker det, skal de snike den lille boken frem til oss – frukten av 11 års humanistiske studier på Blindern og stor personlig smerte – den vi nesten hadde tenkt på selv, men liksom bare ikke helt greide å komme på, for bibliotekarer er intelligente, klartskuende, beleste på en diskret måte, vennlige og underbetalte."

BF boikotter Ryanair

Bibliotekarforbundet fattet i forbundsstyremøte 30. november vedtak om å boikotte Ryanair, inntil flyselskapet anerkjenner de ansattes rett til å organisere seg.

Vedtaket BF-styret fattet lyder slik:

"Bibliotekarforbundet pålegger sin politiske ledelse, tillitsvalgte, medlemmer og ansatte å ikke fly med Ryanair under tjenestereiser for eller i regi av BF. De samme personer oppfordres også til å ikke velge Ryanair under private reiser. Vedtaket gjelder inntil Ryanair anerkjenner flygende personells rett til å organisere seg." ■

Hva er ditt bibliotek?

Jeg sitter her og prøver å holde kjeft og se interessant ut, men jeg må si at det ikke helt er min greie. Interessant kan jeg nok sikkert se ut. Men holde kjeft? Nei, det blir verre!

Vetle Lid Larsens utspill mot bibliotekarer som følger med i tiden, i Aftenpostens A-magasin 3. desember 2010, fikk meg til å flire og til å riste oppgitt på hodet. Det fikk meg også til å tenke.

Hva er et bibliotek? Hva betyr bibliotek for deg? Da jeg leste Larsens hjertesukk slo det meg at det er ganske mange forskjellige syn på hva et bibliotek er eller skal være. Videre er det også ganske mange forskjellige bibliotek, og da tenker jeg ikke på forskjellen mellom fag- og folkebibliotek. Det finnes bibliotek nesten uten bøker ("Det (nesten) bogløse bibliotek" i Aalborg) til bibliotek hvor det kun er bøker, og en enslig publikums-PC. Det finnes bibliotek hvor det er større interesse for å leke og interagere enn å låne bøker ("Rum för barn" i Stockholm) og det finnes en mengde midt i mellom bibliotek. Hvilket bibliotek er det "riktige"?

Er noen av dem "riktige"? Er alle?

For meg er bøker en viktig del av biblioteket, selve bærebjelken. Men et hus består ikke kun av en bærebjelke! Og det samme med bibliotek. Film, musikk og spill har en like stor plass i våre bibliotek som bøkene. Et bibliotek skal ikke være kun en boksamling, hvor kun de lesesterke føler seg hjemme. Det skal være åpent for alle, det skal være stedet hvor mennesker møtes på lik fot. Biblioteket er med på å holde demokratiet i hevd, ved at alle får tilgang til materialet. Store ord og store tanker, kanskje til og med på grensen til det pompøse, men likevel sanne!

Vi skal ha latter i biblioteket, for et helt stille bibliotek er sannsynligvis et tomt bibliotek. Vi skal ha forestillinger i biblioteket, for å vise at kultur er så mangt. Vi skal ha spill og film i biblioteket, for historier kan fortelles på så mange måter. Og at det finnes spill og filmer som kan gå i ringen mot bøker og vinne, det finnes. I hvert fall syns jeg det.

Og bibliotekaren da! Bibliotekets sterkeste ressurs! Jeg mener at bibliotekaren skal kunne litt om alt. At vi, for å benytte meg av en klisjé, skal være litt som poteta. Alle skal selvfølgelig ikke kunne alt, noen kan en ting og andre skal kunne noe annet, men vi bør kunne mer enn bøker! De som har lest mine tidligere spalter har kanskje fått med seg at jeg elsker å lese, de som er nye får vite det nå. Jeg elsker å lese! Og noe av det morsomste jeg vet er å finne frem til det som låser opp leselysten til en låner. Likevel syns jeg dette kun er en del av min jobb, ikke hele jobben!

Nei, takk og lov for et variert bibliotek. Og takk og lov for en variert

arbeidsdag! Men noen ting er jeg absolutt enig med Vetle Lid Larsen i: "... for bibliotekarer er intelligente, klartskuende, belestet på en diskret måte, vennlige og underbetalt." Intellegente er vi så absolutt, klartskuende håper og tror jeg vi er, og belestet er de fleste av oss (om enn kanskje ikke på en diskret måte). Vennlige er vi også! Rene vidunderbarna er vi!

Det Vetle Lid Larsen etterlyser er et bibliotek og en bibliotekar som har gått ut på dato, og det for flere tiår siden. Verden forandrer seg, og vi må forandre oss med den. Likevel bør vi strebe etter å være en oase, en oase hvor alle kan finne det de ønsker. ■

Vår spaltist Jan-Egil Holter-Wilhelmsen er utdannet bibliotekar fra 2008 og jobber nå som avdelingsleder på barneavdelingen ved Horten bibliotek.

Slik Jan-Egil ser det

Nytt fra dok.vit. i Tromsø

Tekst:
Førsteamanuensis
Andreas Vårheim
Dokumentasjonsvitenskap
Universitetet i Tromsø

Forskning viser:

Velferdsstaten gjør deg lykkelig - II

Hva og hvor:

Rothstein, B. (2010). Corruption, Happiness, Social Trust and the Welfare State: A Causal Mechanisms Approach (Working Paper No. 2010:9). QoG Working Paper Series (24 pp.). Gothenburg, Sweden: The Quality of Government Institute, Department of Political Science, University of Gothenburg.

Hvem:

Bo Rothstein ved Gøteborgs universitet har i sin forskning vært opptatt av hva som skaper tillit mellom mennesker og hvordan rettferdige offentlige institusjoner og politikk bidrar til dette.

Lykken er universelle velferdsstater

Forrige artikkel avsluttet med å spørre om hvorfor innbyggere i velferdsstater bygd på universelle ordninger er lykkeligere enn i velferdsstater der behovsprøvde tjenester råder grunnen.

Rothstein anfører tre hovedgrunner for dette. For det første er det mer sannsynlig at universelle velferdsstater skaper større grad av sosial og økonomisk likhet. Likhet har stor betydning for hvilken grad folk føler seg ved god helse, som igjen er en god indikator for lykke eller "subjective well-being" (SWB). For det andre forsterker jevn fordeling av goder og muligheter sannsynligvis oppfatningen om at samfunnet utgjør et felleskap bygd på et sett av delte grunnleggende verdier.

En tredje grunn til at den universelle velferdsstaten kan skape SWB er at

selve måten fordeling av goder og byrder foregår på oppfattes som legitim, at det er snakk om rettferdighet ikke bare i fordeling av ressurser, men også om rettferdighet i bruken av statlige maktmidler, om rettferdighet i prosedyrer, "prosedural rettferdighet". I motsetning til universelle velferdstjenester innebærer behovsprøvde tjenester at det kreves mer av tjenesteytere så vel som av tjenestemottagere.

Skjønn

Fordeling av behovsprøvde ytelser betyr at regelverket i seg selv må være komplisert for å dekke flest mulig behovssituasjoner, men fordi behov er individuelle må reglene likevel fortolkes i hvert enkelt tilfelle for at det skal kunne foretas en rettferdig fordeling. Det blir dermed rom for skjønn som tjenesteytere må anvende. For å gjøre denne prosessen enklest mulig lager tjenesteytere seg sine egne tommelfingerregler som åpner for ulike utfall for mottagerne. Skjønnsutøvelse stiller store krav til tjenesteytere som i sine bestrebelser på å unngå forskjellsbehandling stiller store krav til dokumentasjon og kontroll i forhold til tjenestemottager. I denne situasjonen føler tjenestemottager seg ofte ydmyket, mistenkeliggjort, stemplet som mindreverdige og annerledes enn andre borgere.

Rothstein viser til at mottagere av universelle tjenester oppfatter sin situasjon på en helt annen måte. Denne typer klienter må ikke besvare detaljerte spørsmål om til dels svært personlige forhold og synes de blir behandlet med respekt av sine saksbehandlere.

Måten klienter behandles på gjennom behovsprøvde velferdsordninger fører til sosiale motsetninger og lavere SWB. Mottagerne føler seg utenfor og oppfatter at andre mener

de mottar støtte på sviktende grunnlag. Dermed blir de sosialt stigmatisert og satt i en rolle som faktisk gjør at de fungerer dårligere enn de har muligheter for. Dette bidrar til å forsterke utbredte oppfatninger av sosialklienter som snyltere og ansvarlige for egen fattigdom.

Korrupsjon og sosial tillit

Gitt de positive effektene av et universelt velferdsstatssystem blir spørsmålet om hvorfor ikke alle avanserte industriland har innført slike ordninger. Dette er et stort spørsmål, men Rothstein beskriver to sentrale sosiale utviklingstrekk som er knyttet til velferdsstaten: korrupsjonsnivå og nivået av generalisert tillit, tillit til folk flest.¹

I universelle velferdsstater er det lavere grad av korrupsjon enn i andre stater. Likeledes er tilliten til folk flest høyere enn i behovsprøvde systemer. Og som vi vet er opplevd lykke eller SWB høyere.

Studier viser at "good government", regimer med effektive rettsstater og upartiske byråkratier, er uten sammenligning den sterkeste forklaringsfaktoren for SWB. Velstandsnivå har liten betydning, mens generalisert tillit også er viktig. Retningen på årsakssammenhengene her er så langt uklare og komplekse, men dersom du er så heldig at du bor i en universell velferdsstat med lite korrupsjon og høy grad tillit mellom folk, er sannsynligheten stor for at du er mindre ulykkelig enn folk som er så uheldig å leve i ikke-universelle, korrupte systemer hvor tilliten er lav. ■

¹) World Values Survey (wvs.org) stiller følgende spørsmål for å måle generalisert tillit: Vil du stort sett si at folk flest er til å stole på, eller at en ikke kan være for forsiktig når en har med andre å gjøre?

70 000 arbeidsløse

Nye tall fra Arbeids- og velferdsdirektoratet viser at det sesongkorrigerte tallet på helt arbeidsløse økte med om lag 800 personer fra oktober til november.

NAV's arbeidsmarkedsstatistikk viser at det ved utgangen av november var registrert 69 400 helt arbeidsløse. Dette utgjør 2,7 prosent av arbeidsstyrken, og er 6 prosent flere enn på samme tid i fjor.

– Norge har fremdeles den laveste ledigheten i Europa, sier statssekretær Gina Lund i Arbeidsdepartementet.

Omfanget av utlyste stillinger i november var 2 prosent høyere enn i samme periode i fjor. I november har 47 prosent av de registrerte arbeidsløse vært arbeidssøkere lengre enn seks måneder.

Nasjonalregnskapet for 3. kvartal 2010 tyder på at arbeidsmarkedet er i ferd med å ta seg opp etter halvannet års nedgangskonjunktur.

– Likevel ser vi at dette omslaget ennå ikke har påvirket ledigheten, sier Lund. ■

Nedgang i sykefravær

– Det er svært gledelig at sykefraværet har gått ned med nesten ti prosent fra tredje kvartal i fjor til samme periode i år. Det er positivt at den gode tendensen vi så for industrien for en måned siden har slått gjennom for hele arbeidslivet, sier YS-leder Tore Eugen Kvalheim.

Det totale sykefraværet ligger dermed på syv prosent og er tilbake der det lå for to år siden. Dette er en oppgang fra 6,3 prosent i 2. kvartal i år.

– Nedgangen i sykefraværet fra i fjor kan et stykke på vei forklares med luftveissykdommer og virkningen av svineinfluensaen og finanskrisen. Det gjør likevel ikke at vi kan tone ned innsatsen i IA-arbeidet. Dette må vi fortsatt ha et sterkt fokus på, understreker Kvalheim.

Mange tilfeller av langvarig sykefravær dro også opp sykefraværstallene i 3. kvartal i 2009. Denne tendensen synes å være avsluttet.

Det er de yngste aldersgruppene som har hatt størst reduksjon i det legemeldte sykefraværet, spesielt unge menn. Her er nedgangen på opptil 22 prosent. Andelen sykmeldte som har gradert eller delvis sykmelding har økt fra 17,1 til 19,5 prosent.

– YS er fornøyd med at andelen graderte sykemeldinger er tatt i bruk. Det er helt i tråd med IA-avtalen. Å opprettholde kontakten med arbeidsplassen hindrer varig frafall fra arbeidslivet, forklarer YS-lederen. ■

Beleiringen av Wikileaks

Tekst: **Richard M. Stallman**

De anonyme webprotestene for WikiLeaks er Internett-utgaven av en masseudemonstrasjon. Det er feil å kalle dem hacking (leken oppfinnsomhet) eller cracking (sikkerhetsbrudd, datainnbrudd).

LOIC-programvaren[1] som brukes av protestgruppen er gjort klar for enkel installasjon og bruk på forhånd, så det kreves ingen spesiell dyktighet eller oppfinnsomhet for å kjøre den, og den begår ikke sikkerhetsbrudd på noen datamaskiner. Demonstrantene har ikke prøvd å ta kontroll over Amazons nettsted, eller å skaffe seg data fra Mastercard. De går inn gjennom nettstedets hovedinngang, og nettstedet kan bare ikke håndtere volumet.

Å kalle disse protestene for distribuerte tjenestenekt-angrep (DDoS) er også misvisende. Et DDoS-angrep gjøres med tusenvis av "zombie"-datamaskiner. Det typiske da er at noen bryter sikkerheten på disse datamaskinene (ofte ved å bruke et datavirus), tar kontroll over dem fra avstand, og setter dem opp som et

"botnett"[2] som unisont samarbeidende følger angriperens instruksjoner (i dette tilfellet om å overbelaste en tjenermaskin). De anonyme demonstrantenes datamaskiner er ikke zombier; formodentlig brukes de uavhengig av hverandre av sine respektive eiere eller brukere.

Nei - den riktige sammenligningen er med folkemengdene som samlet seg på Topshop-butikkene i forrige uke[3]. De brøt seg ikke inn i butikkene og stjal ikke noe fra dem, men de var en plage for eieren, Philip Green. Jeg ville ikke ha likt det i det hele tatt hvis min butikk (dersom jeg hadde hatt en) ble målet for en stor protest. Amazon og MasterCard likte det ikke heller, og brukerne deres ble antagelig irritert. De som hadde håpet å handle på Topshop på protestdagen kan også ha blitt irritert.

Internett kan ikke fungere dersom nettsteder ofte blir blokkert av folkemengder, på samme måte som en by ikke kan fungere dersom gatene alltid er fulle av demonstranter. Men før du forsvarer en crackdown på Internettprotester, tenk på hva de protesterer mot:

På Internett har brukerne ingen rettigheter. Som WikiLeaks-saken viser: det vi gjør på nett, gjør vi på nåde.

I den fysiske verden har vi rett til å trykke og selge bøker.

Enhver som vil prøve å hindre oss må gå til retten. Denne rettigheten er svak i Storbritannia (tenk på rettslige påbud om hemmelighold eller forbud mot publisering), men den eksisterer iallfall. Men: for å sette opp et nettsted, trenger vi samarbeid fra en domenenavnleverandør, en Internettleverandør, og ofte en vert/webhotell for diskplass, og hver av disse kan presses til å kutte oss ut. I USA er det ingen lov som eksplisitt forårsaker denne prekære tilstanden av usikkerhet, uforutsigbarhet og rettsløshet.

Istedet har den oppstått gjennom at vi har tillatt disse selskapene å etablere urimelige kontraktsvilkår som standardvilkår i brukeravtalene. Det er som om vi alle skulle bo i leide rom og utleieren kan komme og kaste ut hvem som helst på et øyeblikks varsel.

Også lesing skjer på nåde. I den fysiske verden kan du kjøpe en bok med kontanter, og da eier du den. Du er fri til å gi, låne eller selge den til noen andre. Du er også fri til å beholde den.

Men i den digitale verden er leseverktøyene utstyrt med digitale håndjern for å hindre deg i å gi bort, låne bort eller selge boken, og dessuten lisenser som forbyr deg å gjøre dette. Ifjor brukte Amazon en bakdør[4] i sitt leseverktøy til å slette tusenvis av eksemplarer av George

Richard M. Stallman er en amerikansk programvareutvikler, forfatter, foredragsholder og aktivist for fri programvare. Han er grunnlegger av Fri programvare-bevegelsen, Free Software Foundation og GNU-prosjektet, og står bak bl.a. teksteditoren Emacs, GPL-lisensen og Copyleft-begrepet. Hans forsvar for fri programvare er først og fremst basert på etiske prinsipper og resonnementer som grunnlag for personlig frihet, samarbeidskultur og kunnskapsdeling. (Foto: Victor Powell/CC)

Orwells roman 1984 fra sine kunders datamaskiner utenfra. Sannhetsministeriet har blitt privatisert.

I den fysiske verden har vi rett til å betale penger og til å motta penger -- til og med anonymt. På Internett kan vi kun motta penger med godkjenning fra organisasjoner som PayPal og MasterCard, og "sikkerhetsstaten" sporer betalingene fra øyeblikk til øyeblikk. Straff-på-anklage-lover som The Digital Economy Act utvider den prekære tilstanden av usikkerhet, uforutsigbarhet og rettsløshet til å omfatte nett-tilkobling.

Hva du gjør på din egen datamaskin kontrolleres også av andre, dersom du bruker ufri programvare. Microsoft og Apple legger inn digitale håndjern-funksjoner som er spesialdesignet for å hindre og begrense brukerne.

Vedvarende eller fremtidig bruk av eksisterende fungerende programvare eller funksjonalitet er også i en slik prekær

tilstand: Apple la inn en bakdør på iPhone for å kunne slette utenfra installerte applikasjoner hos brukerne, og en tilsvarende bakdør i Windows gjorde Microsoft i stand til å legge inn programvare-endringer uten å be brukeren/datamaskineieren om tillatelse.

Jeg grunnla fri programvare-bevegelsen for å erstatte bruker-kontrollerende ufri programvare med frihetsrespekterende fri programvare. Med fri programvare kan vi i det minste kontrollere hva programvare gjør på våre egne datamaskiner.

Staten i USA idag er et knute- og kryssningspunkt for korporative interesser. Siden den må late som om den tjener folket, frykter den at sannheten skal lekke ut. Derav følger dens parallelle kampanjer mot WikiLeaks: Å knuse WikiLeaks gjennom den prekære rettstilstanden på Internett, og ved formelle innskrenkninger av pressefriheten.

Stater prøver å få fengslet de anonyme nettdemonstrantene istedenfor offisielle torturister og mordere. Den dagen våre regjeringer straffefølger krigsforbrytere og forteller oss sannheten, kan det hende at kontroll med folkemengder og sammenstimlinger på nettet blir vårt mest presserende gjenværende problem. Jeg vil feire hvis jeg opplever den dagen.

[1] Oversetters merknad: LOIC er fri programvare for stress testing av nettverk. Se <http://en.wikipedia.org/wiki/LOIC> .

[2] Oversetters merknad: Et botnett er et nettverk av datamaskiner infisert av datavirus eller trojanske hester. Se <http://no.wikipedia.org/wiki/Botnet> .

[3] Oversetters merknad: Se f.eks. <http://www.guardian.co.uk/commentis-free/2010/dec/03/topshop-philip-green-tax-avoidance-protest>

[4] Oversetters merknad: En bakdør er en metode for å komme seg inn på datamaskiner som omgår sikkerhetsmekanismene i systemet, gjerne ved utnyttelse av sårbarheter i programvaren, men bakdøren

kan også være lagt inn med hensikt av noen som har laget programvaren eller som har hatt tilgang til å gjøre endringer i den. Se [http://en.wikipedia.org/wiki/Backdoor_\(computing\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Backdoor_(computing)). ■

Copyright 2010 Richard Stallman. Tilgjengelig under følgende Creative Commons-lisens: Attribution Noderivs Licence.

<http://creativecommons.org/licenses/by-nd/3.0/>

Oversatt til norsk av Thomas Gramstad.

KLEPP KOMMUNE

Klepp kommune ligg midt på Jæren, 25 km sør for Stavanger. Landskap og natur er prega av jordbrukslandskap, mildt kystklima og lange flotte sandstrender. Kommunen har vel 17 000 innbyggjarar. Stavanger lufthavn, Sola ligg få kilometer nord for kommunegrensa og Jærbanen går gjennom den austre delen av kommunen.

BIBLIOTEKSJEF – st.nr 10/2103

Frå 01.03.11 er det ledig 100 % fast stilling som biblioteksjef ved Klepp bibliotek. Biblioteket held til i Klepp rådhus, har fem årsverk, og legg vekt på å auke barn og unges bruk av biblioteket. I stillinga inngår fag- og utviklingsansvar for biblioteket, dagleg drift, samt personalansvar og økonomioppfølging.

Klepp kommune søker ein framtidsretta medarbeidar som har gode samarbeidsevner, er serviceinnstilt, har gode lederegenskaper og som kan jobbe sjølvstendig. Du må vere fagutdanna, ha god IKT-kompetanse, utviklings- og resultatorientert og kunne handtere mange oppgåver samtidig. Personlege eigenskaper vil bli tillagt vekt.

Biblioteket bruker biblioteksystemet Mikromarc, i samarbeid med Sola og Time bibliotek.

Du blir med i eit samarbeid for å vidareutvikle felles digitale tenester.

Me kan tilby: utfordrande, meningsfylte og varierte arbeidsoppgåver i eit aktivt og veletablert bibliotek, samt gode pensjons- og forsikringsordningar. Løn etter avtale, tilsetjing på vanlege kommunale vilkår. Kvelds- og lørdag-svakter inngår i arbeidstida.

Nærare opplysningar hos biblioteksjef Marianne Hov, 51429871 eller kommunalsjef Kåre Strand 51429861.

Søknadsfrist: 04.02.11.

Søknaden sendes elektronisk, sjå klepp.kommune.no, Ledige stillinger under Sjølbetjening.

Stipend for BF-medlemmer

Bibliotekarforbundets forbundsstyre setter årlig av midler til stipend for medlemmer av BF. Stipendet skal bidra til faglig utvikling for BFs medlemmer.

Søknaden kan gjelde etter- og videreutdanning, kurs, aktiv deltakelse på arrangement, arbeid med større artikler for Bibliotekaren, studieturer, studieopphold, hospitering, prosjekt, m.m.

Alle som er medlem av BF kan søke stipend. Medlemmer i statssektoren oppfordres spesielt til å søke. Stipendmidler tildeles fortløpende etter vurdering. Søknader skal inneholde oversikt over alle kostnader, egenandeler og andre bidrag.

Etter at stipendet er brukt, skal søkeren sende BF en kortfattet rapport om hva som er gjort og hvordan midlene er brukt. Skrivning av artikkel til Bibliotekaren er en del av gjenytelsen for tildelt stipend.

Søknad sendes til bf@bibforb.no.

BOBCATSSS *Szombathely* 2011

FINDING NEW WAYS

BOBCATSSS er...

en årlig bibliotekfaglig konferanse arrangert av europeiske bibliotekstudenter. I 2011 står studenter fra HiO ansvarlige, sammen med studenter fra Ungarn og Østerrike.

Vil du være med?

Årets konferanse vil foregå i vakre Szombathely, Ungarn og by på foredrag, workshops, kulturelle opplevelser og mye mer!

Besøk www.bobcatsss2011.com i dag!

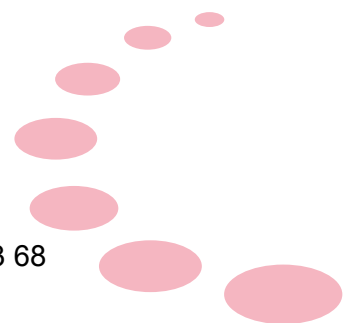
NBF Tidsskriftformidlingen

Din leverandør av tidsskrifttjenester

Du får tidsskriftene - vi gjør jobben!

www.nbft.no

Postboks 6540 Etterstad, 0606 Oslo. Tlf: 23 24 34 30 - Faks: 22 67 23 68
E-post: tidsskrift@norskbiotekforening.no - www.nbft.no

Sporbarhet

Gjenfinning

Vi søker bibliotekarer til næringslivet!

Centerpoint søker kontinuerlig etter personer med bibliotekarutdannelse (Bachelor eller Master) som ønsker å jobbe med dokumentsystemer i for eksempel olje- og energibransjen.

Ta kontakt med en av de hyggelige rådgiverne hos Centerpoint og hør om hvilke muligheter vi har for deg!

Trond Gabrielsen
trond@centerpoint.no
+47 22 47 94 11

Peder Wandem
peder@centerpoint.no
+47 22 47 94 17

Centerpoint AS er et konsulent- og rekrutteringsselskap, og opererer innen olje/gass/energi- og vei/jernbanesektoren. Et viktig fokusområde for Centerpoint er Document Management/ Document Control og arkivfaglig bistand, hvor vi leier ut konsulenter på lange oppdrag til de største selskapene i Norge.

 CENTERPOINT™

www.centerpoint.no

Bibliotekpolitikk i et valgår

Jeg har aldri helt klart å venne meg til ordet **bibliotekpolitikk**.

Kanskje er det bare meg, men jeg hører alltid en undertone av bibliotek som mål i seg selv; at hvis bare bibliotekene løftes frem og gis nok ressurser og spillerom, så vil alt bli vel i kongeriket.

Dette er selvsagt en grov forenkling, men jeg tenker at vi **har** en tendens til overfokusering på generelle trekk som egen foretreffelighet, popularitet og betydning for demokrati og ytringsfrihet, når vi prøver å fremme bibliotek som politisk sak.

Hovedproblemet er at begrepet rommer så mange ting, og at argumentasjonen ofte blir for diffus – særlig som fanesak i en valgkamp. For vi håper jo hver gang at bibliotek skal bli et sentralt tema når politikere frir til velgerne, men vi blir som regel skuffet. Av mange grunner.

Så hva kan vi gjøre, når vi nå står foran et nytt kommunevalg; et valg som kan hende blir det mest dyptgripende verdi- og kulturvalget på mange år? Hvor hører bibliotekene hjemme i det bildet?

Kulturell salderingspost eller politisk virkemiddel?

Den generelle bibliotekpolitikken plasserer bibliotek på listen over politiske enkeltsaker – i konkurranse med svømmehall, sykehjem og andre viktige velferdstiltak. I valgkampen får biblioteket kanskje omtale, men når budsjettet settes opp, plasseres det i en sekkepost og blir lett nedprioritert når knappe ressurser skal fordeles.

Ser vi derimot bibliotek som et (politisk) **virkemiddel på andre politikkområder**, blir vi mer relevante. Da blir bibliotek en **suksessfaktor** for kommunen, i de sakene som politikere selv er opptatt av.

Lokal valgkamp – lokal vinkling

Det herlige med kommunevalg er at sakene er lokale, og relativt små forhold gjør det enklere å se sammenhenger. For

å få politikerne på lag, kan følgende spilleregler kanskje komme til nytte:

1. **Kartlegg** politikernes fanesaker og vis **hvordan bibliotekene kan støtte opp under disse**.
2. **Gi ros** der den er fortjent – og **konstruktiv kritikk** der det er på sin plass. Men vær konkret; vektlegg ting som fungerer, men vis hvordan de kan bli **enda** bedre.
3. **Gjør det enkelt** for politikere å bruke argumentene. Skreddersy om mulig formuleringer til partienes programmer; poenger de kan bruke for å understøtte **egne** politiske mål.

Et lokalt eksempel

I Oslo og Akershus har vi i NBF sendt brev til samtlige politiske partier hvor følgende saker er løftet frem:

"Kunnskaps- og skolepolitikk

Målrettet satsing i skolepolitikken i Oslo har gitt synlige resultater. Likevel er det fremdeles til dels store forskjeller mellom bydeler og enkeltskoler. Evalueringer viser at **godt integrerte skolebibliotek** kan være en viktig faktor i skolens resultatopptak.

Skolebiblioteket er skolens fagbibliotek og har samme målsetting som skolen selv. [...] Gode skolebibliotek fremmer engasjement, nysgjerrighet og motivasjon hos elevene ved å:

- fokusere på grunnleggende ferdigheter som lesing, skriving og informasjonskompetanse
- gi kvalifisert veiledning i informasjonsgjenfinning på nett og i trykte medier
- fungere som sosialpedagogisk arena

IKT- og informasjonskompetanse

Kunnskapspolitikk handler om mer enn skole og utdanning. Også andre befolkningsgrupper har behov for å øke sin informasjonskompetanse [...] Her er tilgang til kvalitetssikrede informasjonskilder og kvalifisert veiledning viktige komponenter.

Bibliotekenes personale har bred kjennskap til digitale kunnskapskilder og informasjonssøk [...] Ved å bruke bibliotekene aktivt i arbeidet med **digital livslang læring**, vil man kunne nå deler av befolkningen som ellers risikerer å bli stående utenfor det digitale kunnskaps-samfunnet.

Bibliotekene brukes i flere kommuner som hovedarena for opplæringstiltak innenfor IKT – gjerne i samarbeid med andre lokale aktører. Erfaring viser at slike lokale tiltak har god effekt.

Kulturelt mangfold, integrasjon og demokrati

Sist, men ikke minst kan bibliotekene være en aktiv aktør i arbeidet med utviklingen av det flerkulturelle samfunnet. [...]

Oslo-bibliotekene kan vise til mange vellykkede tiltak, som språkopplæring for innvandrerkvinner, leksehjelp, foredrag, kulturarrangementer osv. Bibliotekene er også en trygg og akseptert arena for innvandrerungdom. Sist, men ikke minst har Deichmanske bibliotek, med sin store samling av flerkulturell litteratur, **Det flerspråklige bibliotek**, fått en fremtredende plass i det norske biblioteklandskapet.

Biblioteket fungerer som et lavterskel kulturtilbud, en viktig lokal møteplass og ett av samfunnets få "tredje-steder" – dvs. arenaer frikoblet fra profesjonelle og kommersielle føringer. Bibliotekets viktigste rolle er å være **kilde til demokratiserende kunnskapsspredning**. Derved representerer de en viktig ressurs for å utvikle informerte og kompetente borgere."

Vi prøver igjen.
Godt bibliotekvalg 2011!

Kari Frodesen
Spesialbibliotekar

Tidligere utgaver av Karis kalender finnes på:
<http://kariskalender.wordpress.com/>

ISDN

ISBN

Skal du søke eller arkivere må du vite
forskjellen på ISDN og ISBN

Flinke folk kjenner til den viktige forskjellen. Ønsker du å utgjøre en stor forskjell som informasjonsforvalter, så har vi ledige jobber innen bibliotek, dokumenthåndtering, arkiv og webpublisering. Xtra personell er spesialister på å finne riktig jobb til riktig person.

Xtra personell – stolt leverandør av flinke folk. tlf: 02360 www.xtra.no

xtra
personell

Feil Sandberg...

I forrige nummer brakte vi et bilde av Anne Karine Sandberg som del av artikkelen "JBI styrker fag og stab", i den faste spalta "Nytt fra BIBIN". Bildet var det ikke noe å si på, men problemet var at det ledsaget en omtale av doktogradsarbeidet til Anita Sandberg. Artikkelen fra BIBIN var altså korrekt, men bildet som redaksjonen la ved siden av, var av feil Sandberg. Vi beklager. ■

Se hva vi har på deg!

Som BF-medlem er det du som sjekker og oppdaterer opplysningene om deg selv i medlemsystemet vårt.

Dermed blir forbundets kunnskap om bibliotekarers lønns- og ansettelsesforhold aktuell og nyttig. Og vi kan se utviklingstrekk over tid. Har du vært inne og oppdatert deg selv i det siste? Klikk på knappen 'Oppdatere medlemsinformasjon' til høyre!

Siden 2005 har medlemmene kunnet oppdatere info om seg selv i BFs medlemsregister. Dette har dere gjort i økende grad, og dermed er forbundets faktagrunnlag stadig bedre, enten det gjelder lønnsstatistikk eller adresser for utsending av blad. Nå ønsker vi at alle medlemmer går inn og sjekker info om seg selv, og at de gjør det til en vane å sjekke dette jevnlig. Har det skjedd endringer med deg selv siden sist, er det bare å endre dette på direkten. Vi ønsker at det skal være en ryggmargsrefleks hver gang du har endring i telefonnummer, adresse, arbeidsgiver, arbeidssted, lønn, stillingsprosent, osv.

Når medlemmene sender inn endringer i opplysninger om seg selv på denne måten, havner de i et såkalt "venteregister". BFs sekretariat sjekker manuelt hver enkelt opplysning for å luke ut åpenbare misforståelser og feilskrivninger. Dette blir gjort daglig.

Medlemmene finner lenken til medlemsregisteret fra BFs nettsider. En knapp på høyre side heter "Oppdatere medlemsinformasjon". Du føres da til innloggings-bildet. Der avkreves du medlemsnummer og fødselsdato. Medlemsnummer står på adresseetiketten bak på Bibliotekaren. ■

Oppdatere medlemsinformasjon

Godt lesestoff:
www.dagogtid.no

Foto: John O'Neill

Medlemskort og betalingskort i ett – uten at det koster noe ekstra!

- 2,0%* sparerente fra første krone
- Kredittreserve på inntil 75 000*
- Kan brukes over alt
- Gebyrfrie varekjøp
- Gebyrfri nettbank
- Ingen årsavgift

For mer informasjon og oppdaterte betingelser, se www.ysmedlemskort.no
Kundeservice tlf. 815 00 073

*Betingelser pr. januar 2010. Nominell kredittrente 10,5% årlig.
Effektiv rente; kr 10 000 - 14,37%, kr 25 000 - 12,35%, kr 50 000 - 11,68%

Bibliotekarforbundet har inngått avtale med Advokatfirmaet Hallgren & Hallgren. Som medlem i Bibliotekarforbundet kan du få:

- ✓ 15. minutters gratis vurdering av sak
- ✓ Rimelig timepris (770,-)
- ✓ 24 timers mailsvarservice (400,-)

Avtalen omfatter også ansatte og familiemedlemmer

Advokat firmaet Hallgren & Hallgren kan bl.a. bistå innen:

Familie og arverett

- ✓ Skrivning av testament
- ✓ Ektepakt
- ✓ Arv og skifte
- ✓ Ekteskapsaker

Fast eiendom

- ✓ Kjøp og salg – eiendomsmegling
- ✓ Tvister tilknyttet eiendom
- ✓ Tvister tilknyttet forbrukerkjøp etc.

Trafikksaker

Arbeidsrett knyttet til familiemedlemmers arbeidsforhold.

For øvrig kan bistand gis i alle spørsmål der er behov for en rettslige vurdering og som ikke kommer i konflikt med forbundet.

Mailadresser

Kai@hallgren.no

Kari.breirem@hallgren.no

HALLGREN & HALLGREN
ADVOKATFIRMAET

Advokatfirmaet Hallgren & Hallgren AS
Brugata 11 186 Oslo
Faks: 22 17 36 90

Tlf: 22 17 77 77

Stipend til studentmedlemmer

Bibliotekarforbundets forbundsstyre setter årlig av midler til stipend for BFs studentmedlemmer ved Høgskolen i Oslo og Universitetet i Tromsø.

Stipendet skal brukes til deltakelse på konferanser og seminar innen bibliotekbransjen.

Forbundsstyret skal ha kortfattet rapport om hvilket utbytte man hadde av deltakelsen.

Søknad sendes bf@bibforb.no.

Det er ingen søknadsfrist, søknader kan sendes hele året.

Har du spørsmål, ring BFs sekretariat 48 02 09 00.

Bibliotekarforbundet

Sekretariatet

Leder: Monica Deildok
Nestleder: Hanne Brunborg
Konsulent: Eva Trønnes
Adresse: Lakkegt. 21, 0187 Oslo
Telefon: 48 02 09 00
Fax: 22 17 04 96
E-post: bf@bibforb.no
URL: www.bibforb.no

Forbundsstyret

Leder
 Monica Deildok
 Mobil: 41 21 23 57
 E-post: monica.deildok@bibforb.no

Nestleder
 Hanne Brunborg
 Mobil: 99 69 64 80
 E-post: hanne.brunborg@bibforb.no

Styremedlemmer
 Roger Dyrøy, Kristiansand folkebibliotek
 Elisabeth Bergstrøm, Longyearbyen bibliotek
 Susanne Baumgärtel, Tromsø bibliotek og byarkiv
 Henriette Primberg, Forus videregående skole
 Knut Hverven, Lovisenberg diakonale høyskole

Varamedlemmer
 Gro Haugastuen, Stavanger bibliotek og kulturhus
 Mette Rysjedal, Fjaler folkebibliotek
 Ingrid Ericson, Høgskolen i Sør-Trøndelag
 Kari Angelsen, Bodø bibliotek

Fylkeslag

Finnmark
 Ragnhild Måsø
 Tana bibliotek
 Telefon: 46 40 03 16
 E-post: ragnhild.maso@tana.kommune.no

Troms
 Marit Somy
 Troms fylkesbibliotek
 Telefon: 77 78 80 24
 Epost: marit.andersen.somy@tromsfylke.no

Nordland
 Grete Gløsen Josefsen
 Rana bibliotek
 Telefon: 75 14 61 00
 E-post: grete.g.josefsen@rana.kommune.no

Trøndelag
 Knut Alstad
 Norges geologiske undersøkelse
 Telefon: 73 90 41 24
 Epost: knut.alstad@ngu.no

Møre og Romsdal
 Hilde Gjessing
 Møre og Romsdal fylkesbibliotek
 Telefon: 70 16 22 74
 E-post: hilde.gjessing@mr.fylkesbibl.no

Innmeldingsskjema

Navn	Født
_____	_____
Adresse	Tlf.
_____	_____
	Mobil
	_____

Innmelding på nett: www.bibforb.no

I mai 2009 åpnet BF for å ta imot innmeldinger på nett. Både studenter og ferdig utdanna bibliotekarer kan fylle inn et skjema på våre nettsider og klikke Send-knappen. Så er de registrert som medlem. Ferdig utdanna bibliotekarer må sende dokumentasjon på bibliotekarutdanning i posten til BF. Ellers er alt elektronisk.

BF-sekretariatet har mottatt 70 innmeldinger på denne måten fra mai til desember 2009. Av disse gjaldt 18 studentmedlemskap og 52 bibliotekarmedlemskap. Rutinen virker godt, og bør nå være tilgjengelig for alle som ønsker medlemskap.

Fra og med januar-nummeret 2010 har vi derfor tatt ut innmeldingsskjema av Bibliotekaren. Det har stått jevnlig i bladet siden starten i 1993. Men nå er dette altså ikke lenger nødvendig.

Trenger du hjelp med innmelding på nett, tar du kontakt med BF-sekretariatet tlf 48 02 09 00 eller bf@bibforb.no.

Vestfold

Richard Madsen
 Holmestrand bibliotek
 Telefon: 33 06 41 52
 E-post: richard.madsen@holmestrand.kommune.no

Buskerud

Bror Von Krogh
 Kongsberg videregående skole
 Telefon: 32 86 76 08
 E-post: kbvon@online.no

Hedmark og Oppland

Monica Skybakmoen
 Elverum folkebibliotek
 Telefon: 41 61 08 78
 Epost: monica.skybakmoen@elverum.folkebibl.no

Østfold

Lise Haugen Larsen
 Moss bibliotek
 Telefon: 69 24 83 48
 E-post: lise.haugen.larsen@moss.kommune.no

Oslo/Akershus

Janne Nordlie (fungerende leder)
 Skedsmo bibliotek
 Telefon: 48 14 29 02
 E-post: jannen@skedsmo.kommune.no

Sogn og Fjordane

Anne Sagen
 Førde bibliotek
 Telefon: 57 72 19 11
 Epost: anne.sagen@forde.kommune.no

Hordaland

Kasper Vejen
 Statped Vest kompetansesenter
 Telefon: 55 92 34 99
 E-post: kasper.vejen@statped.no

Rogaland

Lena Dommersnes
 Lundehaugen videregående skole
 Telefon: 51 68 59 00
 Epost: lena.dommersnes@rogfk.no

Agder

Else Marie Nesse
 Kristiansand folkebibliotek
 Telefon: 38 12 49 39
 E-post: else.marie.nesse@kristiansand.kommune.no

Telemark

Kari Moldvær
 Porsgrunn bibliotek
 Telefon: 35 54 71 71
 E-post: karim@porsgrunn.folkebibl.no

Store sentrale slag eller lokal geriljakrig?

Georg Arnestad – som er FOU-direktør ved Høgskulen i Sogn og Fjordane – skrev lørdag 4. desember en god og treffende kronikk i Aftenposten, om nødvendigheten av at bibliotekarer starter en "Litterær geriljakrig". Med utgangspunkt i statistikk, egne observasjoner og politisk teft, treffer han ganske godt. Statistikken forteller om folkebibliotek i nedgang. Observasjonene forteller om de mange lokale kulturfigtene der bibliotekarer ikke er med. Og den politiske teften forteller at det er bibliotekarene selv som må drive geriljakrig på disse arenaene.

Georg Arnestad er bitende skarp når han omtaler NBF-lederens velmenende og intetsigende debattartikler, med de mest brukte ordpaddene i dagens kommunale vekstretorikk. Og han er svært opptatt av hvem som deltar på kommunaldepartementets Bolyst-konferanser, spesielt at vi bibliotekarer glimrer med vårt fravær og vår taushet.

Det mest interessante med Georg Arnestads kronikk, er etter min mening at han inviterer til å sette GERILJAKRIG opp mot STORE SLAG, som bibliotekpolitisk hovedstrategi.

Det ligger selvfølgelig en enkel logikk bak det: De langt fleste faktorene som avgjør et folkebiblioteks kvalitet og vekst, ligger i kommunen selv og politikken som bedrives der. Og region, fylke, fylkesbibliotek – dette spiller også en viktig rolle.

Men den sentrale politiske arenaen – der noen få viktige parametere settes – kan fungere som lynaveleder for gnistene som kan tenne en bibliotekutvikling. Først venter alle på en bibliotekmelding, for deretter å vente på en bibliotekmelding, for deretter å skuffes over statsbudsjettet – som knapt påvirker folkebibliotekene, for deretter å engasjere seg i skjebnen til

ABM-utvikling, for deretter – gud bedre – snart å kreve en ny bibliotekutredning for å forberede en ny stortingsmelding om det hele. (Det kommer nok!)

Mens alle disse store sentrale heroiske slagene står på nasjonalt plan, vokser det flotte Papirbredden fram i Drammen - og Bokbåten kjemper mot sin våte grav på Vestlandet. Begge deler – og hundrevis av andre gode og dårlige lokale utviklings-trekk – er i svært liten grad avhengig av STATLIG BIBLIOTEKPOLITIKK. De er avhengige av LOKAL BIBLIOTEKPOLITIKK.

Den spennende utfordringa som ligger i forlengelsen av Georg Arnestads kronikk, er om bibliotekmiljøet og bibliotekorganisasjonene har organisert det bibliotekpolitiske arbeidet sitt i samsvar med disse utfordringene.

Jeg tror det er på tide å legge om. Våre krefter, penger, oppmerksomhet, politikkutvikling, kursing, erfaringsoverføring – alt dette bør i mye større grad dreie seg om lokal bibliotekpolitikk enn sentral bibliotekpolitikk. Det er ikke et enten eller, men spørsmål om hvilket bein vi står tyngst på. Vi må få en proffere geriljakultur i bransjen. Ikke bare en proff kronikk-kultur.

Det er i dette lys jeg velger å lese Georg Arnestads slutt-appell: "Ta ordet i debatten, utfordre, inspirere, krevje, krangle. Vise seg fram for dagens makt. Drive geriljakrig, ikkje misjonsferd. Kjempe, ikkje velsigne. Vere udanna, for ein gongs skuld. Bruke enkle og tydelege ord."

Erling Bergan
Redaktør

Sitatet

Foto: Erling Bergan

"I tillegg til bøker og DVD-filmer er det de siste månedene stjålet de utroligste ting fra Levanger bibliotek. En spillkonsoll av typen Wii og en stor flatskjerm-tv er tyverier som er anmeldt. – Men vi har ikke anmeldt tyveriene av fire orkidéplanter og gardenene fra ungdomsrommet. De siste ble stjålet i løpet av mellomjula. Svinnet er stort og mangfoldig. Egentlig utrolig å tenke på."

Biblioteksjef Guri Sivertsen Haugan i Levanger bibliotek til Trønderavisa 4. januar 2011.